

ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ:

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ
У ВИКОНАННІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ДОВКІЛЛЯ

СІЧЕНЬ 2019

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ОПОРА

EUEA
Європейське управління
Енергетичної діяльності
Україно-Українська Енергетична Агенція

Ця публікація була розроблена за сприяння Європейського Союзу в рамках Ініціативи EU4Energy та за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках Проекту "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію". За зміст цієї публікації несуть відповідальність Громадська організація «ДІКСІ ГРУП», а також Громадянська мережа «ОПОРА», Всеукраїнська громадська організація «Енергетична Асоціація України», Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство». Зміст цієї публікації не жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу та/або Міжнародного фонду «Відродження».

До ініціативи EU4Energy належить вся підтримка ЄС, націлена на покращення енергозабезпечення, енергетичної безпеки та взаємозв'язків, а також на просування енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії у країнах Східного партнерства – Азербайджані, Білорусі, Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та Україні. ЄС надає цю підтримку шляхом фінансування проектів та програм, що сприяють реформуванню енергетичних ринків та скороченню національної енергетичної залежності та споживання. В більш довгостроковій перспективі, енергозабезпечення стане більш надійним, прозорим та фінансово доступним, скорочуючи таким чином енергетичний дефіцит та зменшуючи вартість рахунків за електроенергію як для громадян, так і для приватного сектору. Додаткова інформація на веб-сторінці: www.EU4Energy.eu

Проект "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію" ставить за мету посилення ролі громадянського суспільства в адвокації реформ в енергетиці та пов'язаних секторах.

Ключовими цілями проекту є:

- моніторинг втілення Угоди про Асоціацію в частині енергетики, включаючи відповідні зобов'язання щодо довкілля та питань, пов'язаних з торгівлею;
- посилення спроможності громадських експертів та місцевих діячів відслідковувати фактичну реалізацію реформ;
- сприяння громадському діалогу для належної імплементації Європейських реформ енергетики та довкілля;
- інформування заінтересованих сторін та українського суспільства про значення та потенційні вигоди Європейських реформ в енергетиці та довкіллі для того, щоб дати їм можливість тримати уряд підзвітним за проведення реформ.

Проект фінансується Європейським Союзом в рамках ініціативи EU4Energy та співфінансується Міжнародним фондом «Відродження»

www.enref.org

Короткі висновки

Експерти цільової групи "Газ" звернули увагу на рішення уряду, який відновив більш низькі норми споживання газу для споживачів без лічильників, застосувавши "заднім числом" - із серпня 2018 року. Також, вперше за багато років реалізовано тестовий експорт газу з України. Водночас, дії "Нафтогазу" зі створення оператора ГТС у формі ТОВ та обговорення нової моделі "анбандлінга" поки не додали суттєвої динаміки процесу.

Цільова група "Електроенергетика та Ядерна Безпека" звертає увагу на те, що перший місяць роботи роздрібного ринку електроенергії ще не став показовим, але вже виявив певні проблеми з організацією укладання договорів на постачання з ПОНОм. Державний вугільний сектор у 2019 році може збільшити темпи накопичення боргів, а продовження мораторію на банкрутство без системної політики держави з виведення державного вугільного сектору з фінансової кризи та мільярдних інвестицій може в чергове стати лише способом не платити за рахунками.

Експерти Цільової групи "Енергоефективність та соціальні питання" вважають, що на фоні практично відсутнього прогресу з імплементації законодавства ЄС з енергоефективності, нездатність Уряду розробити та впровадити ефективну модель монетизації підтримки найбільш вразливих споживачів енергетичних послуг створює підґрунтя для подальшої політизації цього питання напередодні виборів.

У сфері **довкілля** зроблено перший крок у напрямку впровадження законодавства ЄС у сфері атмосферного повітря. У сфері **відновлюваних джерел енергії** Енергетичне Співтовариство рішуче підтримує необхідність переходу від «зеленого» тарифу, який наразі діє в українському законодавстві, до конкурентної системи на основі «зелених» аукціонів.

Експерти сектора **нафти та нафтопродуктів** вітають початок успішної реалізації експериментального проекту з продажу спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами шляхом електронних торгів, зокрема розміщення в системі ProZorro.Sales 17 нафтогазових лотів і прийняття рішення про оголошення 12 конкурсів на укладення Угод про розподіл продукції. Однак при цьому експерти висловлюють стурбованість у зв'язку із порушенням термінів реалізації завдань, установлених планами імплементації Директив 2009/119/ЄС, 99/32/ЄС, 98/70/ЄС і 94/63/ЄС; відсутністю в планах регуляторної діяльності центральних органів влади на 2019 рік усіх доручень, визначених постановами й розпорядженнями Уряду у відповідній сфері; недотриманням Міненерговугілля, Мінприроди, Держгеонадрами ключових принципів державної регуляторної політики під час підготовки проектів документів, спрямованих на імплементацію міжнародних зобов'язань України.

Група «**Бізнес клімат**» вкотре фіксує запровадження або покращення електронних сервісів чи послуг, що однозначно є позитивними змінами для компаній. У звітному місяці покращено роботу системи ProZorro в частині структурування бази даних, а ЄДР доповнено новими відомостями про компанії..

Найбільш вживані скорочення:

АЕС – атомна електростанція
ВАО АЕС - Всесвітня асоціація організацій, що експлуатують атомні електростанції
ГП – гарантований постачальник
ГТС – газотранспортна система
ДАЗВ – Державне агентство України з управління зоною відчуження;
ДП – державне підприємство
ДСП – державне спеціалізоване підприємство
ЕСКО – енергосервісна компанія
ЄБРР – Європейський банк реконструкції та розвитку
ЗУ – Закон України
КзПБ – Комплексна зведена програма підвищення рівня безпеки енергоблоків АЕС
МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії
МЕВП – Міністерство енергетики та вугільної промисловості
НАЕК - Національна атомна енергогенеруюча компанія

НАК – Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
НБК – новий безпечний конфайнмент
НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
НПА – нормативно-правовий акт
ОЕС України – Об'єднана енергетична система України
ОСББ – об'єднання співмешканців багатоквартирного будинку
ОСП – оператор системи передачі
ОСР – оператор систем розподілу
ПДВ – податок на додану вартість
ПОН – Постачальник «останньої надії»
ПУП – Постачальник універсальних послуг
ПСО – покладення спеціальних обов'язків
РАЕС – Рівненська атомна електростанція
ТКЕ – теплокомуненерго
ХАЕС – Хмельницька атомна електростанція
ЦСВЯП – центральне сховище відпрацьованого ядерного палива

Суттєвої активізації законодавців у реформуванні газового сектора з приходом нового року не сталося. Народні депутати у січні не розглядали законопроектів у цій сфері, лише зареєстрували кілька ініціатив, переважно пов'язаних, як і наприкінці 2018 року, зі встановленням рівня ціни на газ для населення та механізмами відшкодування боргів за його споживання.

Тим часом, Кабмін затвердив розмір страхового запасу газу на 2019 рік, відновив більш низький рівень норм споживання газу для домогосподарств без лічильників (що діяли з 2016 року до їх скасування судом влітку 2018-го), та обмежив березнем поточного року термін повноважень нинішнього складу правління "Нафтогазу".

Водночас, діяльність регулятора здебільшого була зосереджена в січні на ліцензійній сфері, в якій було ухвалено понад 20 постанов, а також – на контролі процесу переходу ГТС на добове балансування.

"Нафтогаз" прояснив і виніс у публічну площину власне бачення концепції "анбандлінга", що базується на концесії й гармонує з моделлю відокремлення ISO (Independent System Operator). На додачу, виконано черговий крок на шляху втілення дорожньої карти "анбандлінга": під егідою АТ "Укртрансгаз" створено нову юридичну особу – оператора газотранспортної системи у формі ТОВ.

Делегація України взяла участь у тристоронніх перемовинах стосовно укладення контракту на транзит газу українською ГТС після 2019 року, які не досягли результату, а обмежилися лише озвученням позицій сторін. Європейська сторона підтвердила свою відданість європейським принципам, виразила підтримку вимогам України, і вперше очно засвідчила свій інтерес у збереженні наявного рівня обсягів поставок до ЄС українськими газопроводами.

На тлі зниження тарифів для точок входу й виходу з української ГТС, вперше в історії реалізовано тестовий експорт газу з України.

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, на заміну Директиви 2003/55/ЄС (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА

Перша зареєстрована ВРУ в 2019 році законодавча ініціатива, що пов'язана з газовою сферою, опосередковано передбачає регламентацію ціни постачання газу для населення, оскільки полягає в пропозиції обмежити загальну місячну вартість житлово-комунальних послуг 10-ма відсотками від місячного сукупного доходу домогосподарства (законопроект №9463¹).

Другий законопроект (№9500²) стосується іншого боку проблеми газопостачання – наявності значних, багатомільярдних боргів перед "Нафтогазом" за вже поставлений у попередні періоди газ³. Посилаючись на тенденцію до зростання заборгованості, автор ініціативи⁴ наголошує на необхідності законодавчо забезпечити додаткові механізми її погашення (крім судових). Запропоновано внести зміни до Закону "Про ринок природного газу", з метою закріпити за "Нафтогазом", як суб'єктом положення про покладення спеціальних обов'язків (ПСО), можливість продавати право вимоги заборгованості за спожитий газ на електронних торгах у системі Prozorro. Водночас, цими змінами передбачено, що не може бути продано право вимоги боргів виробників тепла, які виникли через заборгованість державного або місцевих бюджетів у різниці в тарифах на теплову енергію.

Нарешті, третій зареєстрований у січні законопроект (№9501⁵) по суті являє собою чергову спробу запровадити єдиний реєстр споживачів газу, який буде вести "суб'єкт господарювання, що здійснює

---

¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=65318

² http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=65373

³ Так, на початок січня 2019 року сумарна прострочена заборгованість перед НАКом тільки підприємств ТКЕ і ТЕЦ складала майже 29 млрд грн, регіональних газозбутових підприємств – близько 18,5 млрд грн

(<http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/3C0009703C11D36BC225837700494062?OpenDocument&year=2019&month=01&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>)

⁴ Народний депутат Чорновол Тетяна

⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=65377

транспортування природного газу", цього разу – у вигляді окремої інформаційної бази даних про споживачів та обсяги спожитого ними газу, формованої з урахуванням вимог захисту персональних даних. Дані для цієї бази зобов'язані будуть надавати "суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, і постачальники природного газу". Відповідні зміни передбачено внести до закону про комерційний облік природного газу.

Кабмін зобов'язав постачальників природного газу (постанова №35⁶), на випадок настання кризової ситуації на газовому ринку в 2019 році, створювати страховий запас природного газу обсягом 10% від обсягу планованої поставки газу споживачам на наступний місяць (тобто, залишив величину страхового запасу газу такою ж, яка діяла у 2018 році).

Паралельно, за даними ЗМІ⁷, уряд ухвалив рішення повернути на знижений рівень – 3,29 кубометрів / особу (замість чинних після рішення суду⁸ 9,8 кубометрів на особу) – місячну норму споживання газу для домогосподарств, не оснащених лічильниками (до скасування в судовому порядку постанови КМУ №203 від 23 березня 2016 року, діяла регламентована цією постановою норма у 3,3 кубометра/особу). Крім того, уряд рекомендував "Нафтогазу" встановити всім споживачам газу лічильники, причому, як повідомили ЗМІ⁹, за текстом прийнятої урядом постанови "Нафтогаз" має забезпечити споживачів індивідуальними лічильниками, спільно з облгазами. В опублікованому пізніше тексті постанови йдеться про рекомендацію "Нафтогазу" передбачити ці видатки в своєму фінансовому плані¹⁰.

З огляду на остаточне переведення обліку ліцензійних та дозвільних процедур з паперової на електронну форму, уряд вирішив доукомплектувати даними про їх наявність відомості про суб'єкта господарювання в єдиному державному реєстрі та затвердив порядок внесення цих даних до ЄДР органами ліцензування, у т. ч. регулятором енергетики (постанова №47¹¹). Ухвалений урядом механізм дасть змогу інтегрувати до ЄДР інформацію з десятків реєстрів різних органів влади¹². Завдяки цьому, ЄДР міститиме вичерпну інформацію про суб'єкта господарювання та всю його діяльність.

Кабмін затвердив також розпорядження (№9-р¹³), яким встановлено строк повноважень керівництва "Нафтогазу", в тому числі голови правління, його першого заступника та заступника – до 22 березня 2019 року.

Триває ініційований урядом процес заохочення іноземних партнерів до інвестицій у сектор видобування газу. Держгеонадра офіційно оголосили початок II раунду електронних нафтогазових аукціонів для міжнародних компаній¹⁴, протягом якого у системі ProZorro буде виставлено на конкурс 7 ліцензійних ділянок, з прогнозованими ресурсами понад 2 млрд кубометрів газу. Як засвідчили результати Українського форуму з розвідки та видобутку природного газу, що відбувся у Лондоні 29 січня 2019 року¹⁵, інтерес зарубіжних компаній до видобутку вуглеводнів в Україні зростає.

---

⁶ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-rozmiru-strahovogo-zapasu-prirodnogo-gazu-na-2019-rik>

⁷ <https://economics.unian.net/energetics/10427268-ukraincam-vernuli-normu-potrebleniya-gaza-v-3-29-kubometra-na-cheloveka.html>

⁸ Постанова Верховного Суду № 826/2507/18 від 27.11.2018 (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2507780-18#n2>)

⁹ <https://www.bbc.com/ukrainian/news-47053792>

¹⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-spozhyvannya-prirodnogo-gazu-pobutovimi-spozhyvachami>

¹¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnogo-reyestru-yuridichnih-osib-fizichnih-osib-pidpriyemciv-ta-gromadskih-formuvan-vidomostej-pro-licenzuvannya-vidu-gospodarskovi-diyalnosti-dokumenty-dozvilnogo-harakteru>

¹² Лише у ліцензійному реєстрі газового сектора, який веде НКРЕКП (<http://www.nerc.gov.ua/?id=11957>), на початок лютого 2019 року зареєстровано 569 ліцензіатів (521 – з постачання природного газу, 46 – з розподілу, 2 – з транспортування та зберігання газу)

¹³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pitannya-publichnogo-akcionernogo-tovaristva-nacionalna-akcionerna-kompaniya-naftogaz-ukrayini>

¹⁴ <http://www.geo.gov.ua/v-londoni-kerivnik-derzhgeonadr-oleg-kirilyuk-predstaviv-7-naftogazovix-dilyanok-dlya-mizhnarodnix-kompanij/>

¹⁵ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?jsessionid=71B6668F76EA6A53101A6F00499B3444.app1?art_id=245338464&cat_id=35109

Наближає зміни у сфері організації біржової торгівлі меморандум, підписаний у січні керівниками державних регуляторів – енергетики (НКРЕКП) та фондового ринку (НКЦПФР)¹⁶. Документом закладено підґрунтя для тіснішої координації цих регуляторних органів у процесі реформування та розвитку енергетичних і фінансових ринків, розробки спільних ефективних механізмів, взаємних консультацій та інформаційного співробітництва.

У межах продовження кампанії з видачі ліцензій у газовій сфері, НКРЕКП у січні було зареєстровано 4 нових постачальники природного газу (постанови №3¹⁷ і №80¹⁸), після чого загальна кількість ліцензіатів з постачання газу досягла 521-го. Разом з тим, за результатами перевірок дотримання ліцензійних умов діяльності регулятор наклав штрафи на п'ятьох постачальників (постанови №76-79 та №107)¹⁹. Серед штрафників – ПАТ "Укрнафта" (недотримання стандартів якості постачальника природного газу, правил розміщення інформації на сайті та вимог до звітності: у підсумку – штраф у 255 тис. грн)²⁰.

Окрім зазначеного, НКРЕКП призначила позапланові перевірки двох операторів ГРМ із групи Регіональної газової компанії (РГК) – "Дніпропетровськгазу" та "Запоріжгазу" (постанови №109-110)²¹, щодо яких одержала відповідні листи Державної регуляторної служби, а також ухвалила ще 9 постанов (№67-75)²², на затвердження планів розвитку газорозподільних систем інших операторів ГРМ.

За результатами моніторингу ринку природного газу, який на постійній основі здійснює регулятор, повідомлено²³, що максимальна ціна природного газу для споживачів, які не підпадають під дію ПСО (без урахування тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу), у грудні 2018 року, у порівнянні з листопадом 2018 року, не змінилася і складала 15 523,54 грн за тис. кубометрів (з ПДВ).

Водночас, за даними ЗМІ, середня ціна імпортованого в Україну газу в листопаді 2018 року була максимальною (336 дол./ тис. кубометрів), а у грудні зменшилася – до 323 дол./ тис. кубометрів²⁴. Протягом 2018 року середньомісячна ціна імпортного газу коливалася, залежно від обсягів його закупівлі. Для України загалом газові трейдери розмитнили минулого року 9,3 млрд кубометрів газу з Європи²⁵, із них "Нафтогаз" – 6,44 млрд кубометрів (близько двох третин)²⁶. Разом з тим, за даними "Нафтогазу"²⁷, всього Україна закупила з європейського напрямку 10,6 млрд кубометрів газу.

"Нафтогаз" оприлюднив нові цінові пропозиції на лютий 2019 року²⁸. У порівнянні з цінами січня 2019 року, на лютий ціни на газ для промислових та інших споживачів, що не підпадають під дію ПСО, зменшено на 3,2-3,3%. За новим прейскурантом²⁹, ціну газу як товару (з ПДВ) встановлено з 1 лютого 2019 року на таких рівнях: для місячних потреб у газі обсягом до 50 тис. кубометрів включно – 11 458,8 грн за тис. кубометрів; за відсутності заборгованості перед "Нафтогазом" і місячних потреб від 50 тис. кубометрів: а) без попередньої оплати – також 11 458,8 грн за тис. кубометрів; б) за умови попередньої

---

¹⁶ <https://www.nssmc.gov.ua/2019/01/29/nktsprf-ta-nkrekp-koordinuvatimuty-rozbudovu-efektivnih-mehanzmv-brzhovo-torgvlna-energetichnomu-ta-fnansovomu-rinkah-ukrani/>

¹⁷ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=37913>

¹⁸ <http://www.nerc.gov.ua/?id=38237>

¹⁹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=37896>

²⁰ <http://www.nerc.gov.ua/?id=38405>

²¹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=37896>

²² <http://www.nerc.gov.ua/?id=37896>

²³ <http://www.nerc.gov.ua/?news=8648>

²⁴ https://biz.censor.net.ua/resonance/3108322/kak_ukraina_importirovala_prirodnyyi_gaz_v_2018_godu

²⁵ На кінець 2018 року число трейдерів-імпортерів, що розмитнюють газ через митницю, сягнуло чотирьох десятків

²⁶ https://biz.censor.net.ua/resonance/3108322/kak_ukraina_importirovala_prirodnyyi_gaz_v_2018_godu

²⁷ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/2AFFDE2203E7BBA3C22583900050CD59?OpenDocument&year=2019&month=01&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²⁸ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/C29D76AA5C4A5247C225836A0055E7E7?OpenDocument&year=2018&month=12&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²⁹ <http://www.naftogaz.com/files/Information/Naftogaz-gas-prices-ne-PSO-February-2019.pdf>

оплати³⁰ – 10 460,4 грн за тис. кубометрів.

Регламент (ЄС) № 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, на заміну Регламенту (ЄС) № 1775/2005 (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА, питання торгівлі (ст. 269-274 УА)

Голова "Нафтогазу" А. Коболєв на форумі в Давосі ознайомив спільноту із запропонованим компанією варіантом "анбандлінга", що передбачає передачу ГТС у концесію³¹. За словами А. Коболєва, цей варіант вже було обговорено з представниками Єврокомісії, а на широкий загал його буде подано на початку лютого. Хоча, на думку очільника "Нафтогазу", реалізація варіанта концесії й потребуватиме внесення певних змін до законодавчого поля, цей сценарій націлений на їх мінімізацію, він добре узгоджується з моделлю ISO та не потребує передачі права власності на ГТС (як це зумовлено моделлю OU – Ownership Unbundling). Останнє слово у виборі моделі залишається за Кабміном.

У межах реалізації чергового етапу дорожньої карти "анбандлінга"³² (для забезпечення юридичного відокремлення оператора ГТС), "Нафтогаз" створив у структурі власності "Укртрансгазу" нову компанію – ТОВ "Оператор газотранспортної системи України"³³, керівником якої на умовах строкового контракту став П. Станчак. Це – саме та структура, яка після виконання протягом 2019 року місії тестування роботи оператора ГТС як окремої юридичної особи (у складі "Нафтогазу"), з 1 січня 2020 року буде передана до складу ПАТ "МГУ". "Нафтогаз" планує до кінця 2019 року не тільки завершити "анбандлінг", а й залучити міжнародного партнера до управління газотранспортною системою³⁴.

На теренах переходу до нового режиму балансування ГТС, регулятор ще у грудні запланував здійснити січневу планову перевірку АТ "Укртрансгаз"³⁵, на тлі низької активності суб'єктів ринку у виконанні передбачених добовим балансуванням операцій через інформаційну платформу оператора ГТС, інциденту з дублюванням подання номінацій і відключенням платформи, інших виявлених під час розгортання недоліків, а також нарікань на технічну недосконалість інформаційної платформи "Укртрансгазу" представника операторів ГРМ із групи РГК³⁶.

У січні нагальність оперативного контролю готовності оператора ГТС та його платформи до втілення добового режиму лише посилилася. Одержавши на це погодження Державної регуляторної служби, за даними ЗМІ³⁷, НКРЕКП націлилася розпочати перевірку з 10 січня. Однак, в "Укртрансгазі" відмовили представникам комісії в допуску, посилаючись на порушення термінів періодичності такого перевіряння, та запропонували виконати позапланову перевірку³⁸.

Регулятор не визнав, що його представників у законний спосіб не допустили для планової перевірки, відхиливши наведені аргументи, та двічі застосував до АТ "Укртрансгаз" максимально можливий штраф за порушення ліцензійних умов діяльності: з транспортування газу – у сумі 850 тис. грн (постанова №40³⁹) та із зберігання газу – теж у сумі 850 тис. грн (постанова №41⁴⁰).

---

³⁰ Оплати протягом календарного місяця, що передує місяцю поставки газу

³¹ <https://interfax.com.ua/news/economic/561238.html>

³² <http://www.naftogaz.com/files/Information/Operator-GTS-2018-12-19-Unbundling.pdf>

³³ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/at-ukrtransgaz-zavershyv-chergovyi-etap-vidokremlennya-operatora-gts.html>

³⁴ <https://www.facebook.com/andriy.kobolyev/posts/10156317453513440>

³⁵ <https://daily.rbc.ua/rus/show/igra-strelki-pochemu-ukraine-gazovogo-rynka-1544553515.html>

³⁶ <https://www.rbc.ua/ukr/news/regulyator-poyasnii-perenos-sutochnoy-balansirovki-1544606374.html>

³⁷ <http://ua-energy.org/uk/posts/ukrtransgaz-ne-dopustyv-na-perevirku-nkrekp>

³⁸ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/ukrtransgaz-zaklykae-nkrekp-perevirky-hotovnist-do-perekhodu-na-dobove-balansuvannia.html?fbclid=IwAR2A5RNIET7J-hvMdF4e1leEdQAFKcg4EkEzObLaW1wc7QBzCQgmaawEQTQ>

³⁹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=38051>

⁴⁰ <http://www.nerc.gov.ua/?id=38052>

Як повідомили ЗМІ⁴¹, НКРЕКП не полишила наміри перевірити готовність інформаційної платформи оператора ГТС, тепер уже в ході позапланової перевірки, але після старту добового балансування, тобто після 1 березня. Отже, відповідальність за готовність і робочий стан інформаційної платформи на цю дату повністю лежить на "Укртрансгазі", проте, регулятор обіцяє санкції і для користувачів платформи. "Якщо інші учасники ринку не будуть виконувати вимоги чинного законодавства та працювати в робочій інформаційній платформі, вони будуть перевірені і покарані за це", – зазначив член НКРЕКП О. Формагей⁴².

18 січня "Укртрансгаз" повідомив, що розпочав готувати інформаційну платформу до переходу з режиму тестування до реального режиму добового балансування, і процес підготовки передбачає, що після 5 лютого, тобто на момент, коли оператором ГТС буде одержано та підтверджено всі заявки (номінації) на лютий, стартує практична первинна реєстрація споживачів газу на інформаційній платформі, а функцію закріплення споживача за постачальником у тестовому режимі буде заблоковано⁴³. Натомість 25 січня "Укртрансгаз" звітував про стан повної готовності інформаційної платформи до переходу на добове балансування⁴⁴.

Водночас, за даними "Укртрансгазу" на початок лютого 2019 року⁴⁵ так і не було вирішено проблеми із заповненням баз даних платформи з боку облгазів: лише 1 із 44 операторів ГРМ надав інформацію у повному обсязі, 7 облгазів взагалі не подали інформації до системи. Усереднений показник в частині внесення даних про відбори та споживання газу не перевищив 72%.

Встановлення регулятором більш ніж удвічі знижених тимчасових тарифів "Укртрансгазу" на транспортування природного газу для точок входу і виходу з ГТС наприкінці 2018 року спонукало газових трейдерів ініціювати підготовчий процес тестування можливості експорту газу з України. За даними міжнародної агенції ICIS⁴⁶, низка компаній запланувала на експорті до Угорщини та Словаччини дослідити готовність оператора української ГТС та митних режимів до нових видів операцій. Сам "Укртрансгаз" також розпочав перемовини з оператором ГТС Польщі Gaz-System, з метою забезпечити транзитні потоки (аверс/реверс) через інтерконектор у Германовичах на кордоні з Польщею.

Наприкінці січня компанія "ТАС Енергія Країни" (TAS Group) здійснила у процесі тестування перший за останні 13 років експорт газу до Європи, у напрямку Словаччини. Як покупець газу в тестовому експорті виступила компанія Metalex Limited⁴⁷.

28 січня експерти Секретаріату Енергетичного Співтовариства представили результати звіту, розробленого в рамках ініціативи EU4Energy⁴⁸ та спрямованого на поліпшення регуляторного середовища на українському газовому ринку за допомогою гармонізації чинного законодавства з правовими нормами ЄС. У звіті наведено передовий досвід моніторингу діяльності операторів ГРМ і дрібних постачальників газу з боку регуляторів країн ЄС та Енергетичного Співтовариства.

---

⁴¹ <http://ua-energy.org/uk/posts/rehuliator-pereviryt-ukrtranzgaz-navesni>

⁴² Там само

⁴³ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/ukrtransgaz-rozpochyna-pidgotovku-info-platfomy-do-perehodu-v-rezhym-dobovogo-balansuvannya.html>

⁴⁴ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/status-testuvannya-informacii-noi-platfomy-dobovogo-balansuvannya-v-period-14-20-01-2019.html>

⁴⁵ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/status-testuvannya-informacii-noi-platfomy-dobovogo-balansuvannya-v-period-21-27-01-2019.html>

⁴⁶ <https://economics.unian.ua/energetics/10424625-ukrajinski-gazovi-kompaniji-gotuyutsya-do-testuvannya-eksportu-gazu-do-yevropi.html>

⁴⁷ <http://reform.energy/news/tas-energiya-strany-osushchestvila-pervyy-eksport-gaza-iz-ukrainy-v-es-10454>

⁴⁸ <https://energy-community.org/news/Energy-Community-News/2019/01/29.html>

Директива 2004/67/ЄС про заходи захисту безпеки постачання природного газу (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА), дія "Механізму раннього попередження" (Додаток XXVI УА), дії у надзвичайних обставинах (ст. 275-276, 309, 314 УА)

Незважаючи на інтенсивний відбір природного газу із газосховищ у першому місяці 2019 року (обсяги двох останніх тижнів січня, відповідно, склали 629 млн кубометрів⁴⁹ і 587 млн кубометрів)⁵⁰, за даними "Нафтогазу" на початок лютого у сховищах залишилося 11,2 млрд кубометрів газу. Такий рівень запасів у ПСГ України є достатнім для сталого проходження опалювального сезону 2018/19 рр.

Довгоочікуваним перемовинам щодо угоди про продовження транзиту російського газу ГТС України після 2019 року, що відбулися 21 січня у Брюсселі в тристоронньому форматі (ЄС-Україна-Росія)⁵¹, передували зрив "Газпромом" технічних тристоронніх консультацій на рівні експертів, призначених на 15 січня⁵². Якщо розцінювати це як підготовку до переговорного процесу, то не дивно, що основною позицією "Газпрому", окресленою під час уже другого раунду таких перемовин, була констатація факту того, що як і раніше, він не визнає рішень Стокгольмського арбітражу і пропонує "Нафтогазу" просто "продовжити діючий контракт", без проведення будь-яких консультацій і без жодних гарантій⁵³.

Українська сторона, у консенсусі з Єврокомісією, наголошувала на необхідності укладення нової довгострокової угоди з 2020 року, з дотриманням норм європейського законодавства. А це передбачає, зокрема, укладення стандартних для ЄС угод про взаємодію (interconnection agreements), уже імплементованих у законодавство України, між операторами української та всіх сусідніх ГТС. Позицію ЄС озвучив на перемовинах віце-президент Єврокомісії з питань Енергосоюзу М. Шефчович. Уперше Єврокомісія офіційно підтвердила зацікавленість у збереженні обсягів транзиту ГТС України, не нижчих за нинішній рівень (60-90 млрд кубометрів на рік)⁵⁴. Два інших ключових параметри – терміни контракту і тарифна плата за транзит (конкретні цифри на брифінгу М. Шефчович не назвав).

Наступний раунд перемовин заплановано на травень 2019 року. Єврокомісія закликала сторони опрацювати оголошені М. Шефчовичем пропозиції та рухатися в рамках правового поля.

Тим часом німецькі аудитори, представники міжнародного сертифікаційного органу TÜV SÜD, підтвердили відповідність української ГТС міжнародним стандартам після проведення в січні 2019 року наглядового аудиту на об'єктах "Укртрансгазу"⁵⁵. За результатами аудиту не виявлено значних невідповідностей у функціонуванні систем управління якістю, безпекою праці, екологічного управління та енергетичного менеджменту компанії, навпаки, відзначено позитивну тенденцію розвитку цих систем. У підсумку, можна констатувати, що АТ "Укртрансгаз" – надійний партнер і безпечно здійснює на прийнятному з точки зору енергозбереження рівні експлуатацію ГТС України.

Міненерговугілля розробило та оприлюднило⁵⁶ проект змін до порядку здійснення технічних та запобіжних заходів для безаварійної експлуатації систем газопостачання, з метою їх вдосконалення.

---

⁴⁹ <https://www.facebook.com/822906361122484/posts/2110627829016991/>

⁵⁰ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/49F1A17E8104B97FC225839400354269?OpenDocument&year=2019&month=02&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁵¹ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/C96B6AC7921F1BD5C22583890055A24B?OpenDocument&year=2019&month=01&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁵² <https://www.facebook.com/lana.zerkal/posts/2316697731696724>

⁵³ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/C96B6AC7921F1BD5C22583890055A24B?OpenDocument&year=2019&month=01&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁵⁴ <https://www.rbc.ua/ukr/news/bryusselskiy-format-nak-gazprom-dogovarivayutsya-1548119962.html>

⁵⁵ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/01/ukrtransgaz-pidtvverdyy-vidpovidnist-chotyriom-mizhnarodnym-standartam-yakist-ekologichnist-bezpeka-praci-ta-energetychnyi-menegment.html>

⁵⁶ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245333113&cat_id=35082

Оновлення європейського законодавства

31 жовтня 2018 року Єврокомісія погодила рішення уряду Литви про компенсацію LITGAS за покладені на компанію спеціальні обов'язки з постачання скрапленого газу через СПГ-термінал у Клайпеді. Зміни у схемі закупівлі обов'язкового обсягу газу, яка діятиме до кінця 2024 року, були оцінені відповідно до правил ЄС щодо державної допомоги для послуг загального економічного інтересу. Також Єврокомісія встановила, що зміни до початкової схеми, зокрема скасування зобов'язань виробників тепла і електроенергії купувати частину газу в LITGAS, сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності литовського ринку.

8 листопада 2018 року Єврокомісія погодила заходи державної допомоги урядів Болгарії та Греції, спрямовані на підтримку будівництва та експлуатації інтерконектора (проект IGB). Проект сприятиме безпеці та диверсифікації поставок енергоресурсів без надмірного спотворення конкуренції. Заходи, погоджені Єврокомісією, включають як кредитні гарантії, так і пряме бюджетне фінансування, а також спеціальний податковий режим для 182-км інтерконектора потужністю 3 млрд кубометрів газу на рік, з перспективою розширення до 5 млрд кубометрів.

20 листопада 2018 року Єврокомісія оголосила прийом заявок інфраструктурних проектів на включення до списку проектів спільного інтересу ЄС. Проекти-апліканти мають бути включені до десятирічного плану розвитку мереж, затвердженого ENTSOG, та спрямовані на зміцнення внутрішнього ринку ЄС, покращення безпеки постачань. Прийом заявок закінчився 16 січня 2019 року, результати будуть затверджені до кінця 2019 року.

23 січня 2019 року рамках програми Connecting Europe Facility (CEF) ЄС виділив ще 800 млн євро на енергетичні інфраструктурні проекти, у тому числі майже 215 млн євро на будівництво морського інтерконектора Польща-Данія (проект Baltic Pipe), 44 млн євро на модернізацію підземного сховища газу Інчукалнс у Латвії, 27 млн євро на розширення та модернізацію ГТС Болгарії.

Електроенергетика та ядерна безпека

З 1 січня 2019 р. відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» розпочав роботу роздрібний ринок електроенергії. Перший місяць роботи виявив певні складнощі для споживачів, що приєднані до мереж ОСП та до енерговиробників та для ПОН. Регулятор та Рада ОРЕ оперативно відреагували. Державні шахти, що стали споживачами постачальника «останньої надії» збільшують темпи накопичення заборгованості за електричну енергію. Почала працювати у тестовому режимі програма Оператора ринку на добу наперед.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Ст.269, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна-ЄС)

З 1-го січня розпочав роботу роздрібний ринок електричної енергії. ДП «Укрінтеренерго», як ПОН, визначений Кабінетом Міністрів України у січні 2019 року почав публікувати відомості про споживачів, що перейшли до ПОН. Середня кількість споживачів, що потрапила до ПОН - 15-25 по кожному ОСП. Є такі ОСП, де 30-40 промислових споживачів не змогли обрати постачальника, але сумний рекорд поставила Запорізька область, де таких споживачів більше 500.⁵⁷

На початку року Уряд затвердив уточнений фінансовий план ДП «Енергоринок». Планом передбачено фінансування заходів для забезпечення роботи нового ринку електроенергії. Це, у першу чергу, матеріальне забезпечення філії "Оператор ринку" для закупівлі оргтехніки, серверного та комутаційного обладнання, а також програмного забезпечення (ПО) і ліцензій, необхідних для функціонування ринку "на добу вперед" і внутрішньодобового ринку.

ДП "Енергоринок" створить два кластери для зберігання даних - основний і резервний, з автоматичним резервним копіюванням. Будуть забезпечені анти-вірусним ПО та іншими системами захисту інформації як ДП «Енергоринок», так і філія "Гарантований покупець".⁵⁸

У жовтні 2018 ДП «Енергоринок» уклав договір з переможцем тендеру SFERA, a.s., (Словацька республіка) на закупівлю послуг з впровадження підтримки (обслуговування) та надання права на користування програмним забезпеченням для функціонування ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку.

Встановивши у грудні 2018 року тестовий варіант програмного комплексу ОР ДП «Енергоринок» з 15 січня 2018 року відкрив цей комплекс для тестування учасниками ринку електричної енергії.⁵⁹

НКРЕКП провело 21 січня відповідну нараду з учасниками ринку з питань впровадження тестових операцій з купівлі-продажу електричної енергії на відповідних сегментах нового ринку електричної енергії та надало наступні рекомендації для учасників ринку електроенергії: до 1 лютого 2019 року звернутись до ДП «Енергоринок» щодо отримання доступу до тестових середовищ програмних комплексів оператора ринку та гарантованого покупця; здійснити тестування тестових середовищ програмних комплексів ОР та ГП; до 15 лютого 2019 року надати до ДП «Енергоринок» свої зауваження та пропозиції щодо порядку роботи.⁶⁰

У січні Філія «Оператор ринку» ДП «Енергоринок» розпочала тестові операції з купівлі-продажу електричної енергії і вже за перший тиждень (15-21 січня) таких операцій було реалізовано 313,8 тис МВт-год електроенергії за середньою ціною 733,83 грн/МВт-год.

---

⁵⁷ https://uie.kiev.ua/diyalnist/napryamky-diyalnosti/postachalnyk-elektrychnoyi-energiyi-ostannoyi-nadiyi/?fbclid=IwAR3U9JXplmybYHFVKODsn-8HJcdhp_BIY7it2ODIaiXPkzycmonzFGnM5c#1546110140638-8bd9edf4-b027

⁵⁸ <http://reform.energy/news/energorynok-v-2018-godu-nachal-gotovit-k-rabote-novye-struktury-kotorye-obespechat-deyatelnost-konkurentnogo-rynka-ee-10234?fbclid=iwar1553of2n2dy36qw0lxrg5yekt6f2cb1nsmbgvdrirkpn-57-wqjpsaew4>

⁵⁹ <http://www.or.er.gov.ua/>

⁶⁰ <http://www.nerc.gov.ua/?news=8646>

Електроенергетика та ядерна безпека

Максимальна ціна - 1500 грн/МВт-год (дата постачання 22 січня з 18:00 по 21:00, обсяг 7,5 тис МВт-год).⁶¹

Регламент 714/2009/ЄС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

ДП «НЕК «Укренерго» , ГП «Moldelectrica», а також експерти Енергетичного Співтовариства провели 17 січня в Києві перше засідання міжнародної робочої групи щодо перспектив створення об'єднаного балансуєчого ринку електроенергії України та Молдови. Основною темою засідання стало узгодження поетапного процесу обміну балансуєчими потужностями та резервами між Україною та Молдовою.⁶²

31 січня 2019 р ДП НЕК «Укренерго» провело громадське обговорення проекту Інструкції щодо подання та публікації даних на ринку електричної енергії. Цей проект підготовлено на виконання Постанови НКРЕКП від 19.06.2018 № 459 «Про затвердження Порядку збору та передачі даних щодо функціонування ринку електричної енергії для оприлюднення на платформі прозорості ENTSO-E»⁶³

Директива, Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 273, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

Роздрібний ринок електроенергії

14-15 січня на позачерговому засіданні Ради OPE було прийняте рішення щодо укладення договорів на поставку і передачу електроенергії, яку споживають підприємства та їх субспоживачі, приєднані безпосередньо до електромереж НЕК "Укренерго" і енергогенеруючих компаній. Ця проблема виникла для біля 30 підприємств -споживачів, які за новими правилами роздрібного ринку не змогли укласти договори на розподіл з власниками мереж.⁶⁴ Рішення Ради OPE розглядається як виконання постанови НКРЕКП від 28.12.2018 №2108. Рада OPE вирішила, що ДП «НЕК Укренерго» з 01.01.2019 буде укладати з Основними споживачами договори про надання послуг з передачі електричної енергії з відображенням в них засобів комерційного обліку та наданих ОСР алгоритмів визначення обсягів надходження електричної енергії до мереж Основних споживачів та обсягів віддачі електричної енергії з мереж Основних споживачів.⁶⁵

Комерційний облік

ДП «НЕК «Укренерго» підготовлено проект додатку до Кодексу комерційного обліку «Регламент реєстрації постачальників послуг комерційного обліку електричної енергії».⁶⁶ Проект розміщено на сайті компанії. Його обговорення планується провести у лютому.

---

⁶¹ https://expro.com.ua/novini/operator-rinku-za-tijden-testovih-operacy-realzuvav-3138-tis-mvt-god-elektroenerg-za-73383-grnmvt-go?fbclid=iwar3-sztxjko57n5fy_8wzewzttqnoadlr7ggkrq5vp7hyxusk60ldhgdq9u

⁶² <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrayina-i-moldova-pochaly-obgovorennya-protsesu-obminu-balansuyuchym-potuzhnostyamy-ta-rezervamy-u-ramkah-integratsiyi-do-entso/>

⁶³ <https://ua.energy/osnovni-podiyi/zaprosuyemo-do-rozglyadu-proektu-instruktsiyi-shhodo-podannya-ta-publikatsiyi-danyh-na-rynku-elektrychnoyi-energiyi/>

⁶⁴ <http://reform.energy/news/sovet-ore-razrabotaet-mekhanizm-zaklyucheniya-dogovorov-na-postavku-i-peredachu-ee-prompredpriyatiyami-prisoedinennymi-k-setyam-nek-ukrenerg-10305?fbclid=iwar3xshboasanduckx9vlptr3anysoyjd1yrwdmiafc9buwqblleeqnk-w>

⁶⁵ http://www.er.gov.ua/data/rish_sajt.pdf

⁶⁶ <https://ua.energy/osnovni-podiyi/zaprosuyemo-do-rozglyadu-proektu-dodatku-do-kodeksu-reglament-reyestratsiyi-postachalnykiv-poslug-komertsijnogo-obliku-elektrychnoyi-energiyi/>

Електроенергетика та ядерна безпека

Директива, 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 305 , Глава 14, Розділ IV Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

Ст.339, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Ринок вугілля

Відповідно до ЗУ «Про ринок електричної енергії України» 01.01.2019 року був лібералізований роздрібний ринок електричної енергії. В зв'язку з цим багато державних шахт, що не змогли знайти собі постачальника, стали споживачами постачальника «останньої надії», який має найвищу ціну електричну енергії в Україні. Проте, в зв'язку зі скрутним фінансовим та матеріально-технічним станом державних вугледобувних підприємств, ймовірно, рівень розрахунків за спожиту електричну енергію зазначених підприємств буде вкрай низьким. Зазначене призведе до збільшення швидкості накопичення боргів, які станом на кінець 2018 року перевищували 13 млрд. гривень.

Кабінет міністрів України затвердив порядок використання коштів передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі. Документ визначає МЄВП головним розпорядником коштів, а державні шахти – отримувачами. У порядку зазначено, що шахти, які визнані банкрутом або знаходяться в стадії ліквідації не зможуть отримувати кошти.⁶⁷

19 січня набув чинності ЗУ “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення умов для забезпечення державної підтримки вугільної галузі”, який подовжив до 2022 року дію мораторію на банкрутство та блокування рахунків державних вугледобувних підприємств.⁶⁸

30 січня Уряд схвалив на своєму засіданні проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету». Проект розпорядження підготовлений за результатами засідання Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності від 24.01.2019 та сприятиме забезпеченню надійного функціонування державних вугледобувних підприємств, недопущення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Проектом розпорядження передбачено виділити Міненерговугілля 450 млн. грн для забезпечення державними вугледобувними підприємствами оплати спожитої електричної енергії у 2019 році⁶⁹.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС ,Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива Ради № 2006/117/Євратом, Директива Ради № 2003/122/Євратом

6 січня на майданчику Рівненської АЕС відбулися функціональні випробування нещодавно поставленого в Україну обладнання компанії Holtec International (США) – контейнера HI-TRAC. Контейнер призначений для перевантаження відпрацьованого ядерного палива з приреакторних басейнів витримки на спеціальну транспортну залізничну платформу для подальшого транспортування на майданчик Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива з українських АЕС. Крім випробувань відбулась нарада, протягом якої представили детальну інформацію про поточний стан будівництва ЦСВЯП, яке наразі перебуває на завершальному етапі реалізації. Також зазначили, що окрім спорудження ЦСВЯП, на трьох атомних електростанціях України – Рівненській, Хмельницькій та Южноукраїнській, реалізується проект модифікації ядерних установок АЕС, який передбачає виконання значного комплексу робіт: модернізацію перевантажувальних машин та вантажопідіймальних кранів для великогабаритного та великовагового обладнання, підсилення залізобетонних конструкцій, обґрунтування з сейсміки, з ядерної та радіаційної безпеки, будівництво майданчиків відстою контейнерів на АЕС і майданчиків технічного обслуговування обладнання ЦСВЯП спецскладу та ін.⁷⁰

⁶⁷ <https://www.rbc.ua/rus/news/kabmin-utverdil-poryadok-pogasheniya-zadolzhennostey-1548244931.html>

⁶⁸ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-viii?fbclid=IwAR1eSfWvHmpBKEGUAWrBe_aGcbechZ10UNwm5scqKhPVnEF04_1-h5GYBEI

⁶⁹ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245338379&cat_id=35109

⁷⁰ <http://www.npp.zp.ua/news/naek?fbclid=IwAR3hSmxJoGV1RSqYrXfGRwRp3ZsTNRURGd3uMTGA8APi2GaPeBOWbpMzL0w>

Електроенергетика та ядерна безпека

Держпідприємство «НАЕК «Енергоатом» оголосило про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на навколишнє середовище запланованих до будівництва третього і четвертого блоків Хмельницької АЕС (Х3/Х4).

Згідно з оголошенням на сайті держпідприємства, слухання відбудуться з 11 до 21 лютого 2019 року в дев'яти містах. Крім того, протягом січня-лютого заплановано експертні консультації з Білоруссю, Польщею та Австрією в рамках транскордонної процедури ОВНС.⁷¹

На Рівненській АЕС відбувся дводенний візит команди експертів проекту технічної допомоги ЄС «Визначення форм відходів, що забезпечують безпечну переробку, зберігання та захоронення радіоактивних відходів, що зберігаються на українських ядерно-енергетичних підприємствах». Проект реалізується в рамках Програми взаємодії «Інструмент співробітництва в сфері ядерної безпеки», який фінансується з бюджету Європейської Комісії⁷².

Станом на 28 січня прес-служба на Рівненській АЕС продовжується реалізація проекту з будівництва «Технічного центру автоматизованих дистанційних засобів контролю металу» для потреб служби контролю металу. Нова сучасна споруда стане єдиним місцем, де буде зосереджено усі високотехнологічні, та унікальні дистанційні системи контролю металу, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності роботи персоналу служби⁷³.

Наприкінці січня на енергоблоках №№1, 2 Рівненської АЕС була успішно проведена інспекція Міжнародного агентства з атомної енергії, яка здійснює контроль щодо застосування гарантій до ядерного матеріалу в рамках Угоди між Україною та МАГАТЕ у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї. Інспекцію проведено у встановлені терміни та в повному обсязі. Цілі інспекції досягнуті⁷⁴

25 січня у Міненерговугілля проведено нараду з питань узгодження позицій щодо проекту Закону України "Про розміщення, проектування та будівництво енергоблоків № 3 та № 4 Хмельницької атомної електричної станції". Зазначений проект розроблено на виконання пункту 35 Плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», відповідно до вимог Закону України «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення».

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Співпраця в атомній сфері Співробітництво спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС

1 січня набув чинності Закон України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему». Закон продовжує дію програми зняття з експлуатації ЧАЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему до 2020 року. Протягом 2 років на цю програму планують витратити майже 3 млрд. гривень протягом 2019-2020 років. Закон визначає заходи, що мають бути здійснені з метою зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та остаточного закриття й консервації енергоблоків АЕС.⁷⁵

---

⁷¹ <http://ars.atom.gov.ua/index.php/news/energoatom-ogolosiv-pro-pochatok-gromadskih-sluhan-shhodo-budivnitstva-bloktiv-3-4-hmelnitskoyi-aes/>

⁷² http://www.atom.gov.ua/ua/press_centra-19/novini_kompanii-20/p/na_raes_obgovorili_proekt_z_udoskonalenna_sistemi_povodzenna_z_ridkimi_rav-44646

⁷³ http://www.atom.gov.ua/ua/press_centra-19/novini_kompanii-20/p/na_raes_trivae_sporudzenna_sucasnogo_tehnicnogo_centru-44659

⁷⁴ http://www.atom.gov.ua/ua/press_centra-19/novini_kompanii-20/p/na_raes_uspisno_zaversilas_cergova_inspekcia_magate-44675

⁷⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62101

Електроенергетика та ядерна безпека

---

4 січня Експертна місія МАГАТЕ у рамках національного проекту UKR9038 розробила спільно з ДАЗВ та профільними підприємствами України рекомендації щодо вибору майданчика для геологічного сховища радіоактивних відходів (РАВ). Міжнародні експерти спільно з українськими фахівцями розглянули попередню оцінку геологічних умов потенційних майданчиків для сховища у зоні відчуження та підготували проект рекомендацій для України

У проекті взяли участь представники МАГАТЕ, ДАЗВ, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Національної академії наук, Державної служби геології та надр, Державної інспекції ядерного регулювання, Державної корпорації «УкрДО «Радон», ДСП «ЦППРВ», ДСП «Екоцентр», ДП НАЕК «Енергоатом».⁷⁶

16 січня на ДСП «Чорнобильська АЕС» розпочалися комплексні випробування системи радіаційного контролю нового безпечного конфайнмента (НБК). Під час випробувань симулюють аварійні ситуації та перевіряють реакцію систем на них. Мета: переконатися, що система радіаційного контролю працює згідно з проектними критеріями. Випробування проводяться максимально наближено до реальних умов роботи об'єкта. Наразі випробування систем НБК тривають.

ЧАЕС отримала дозвіл на експлуатацію огорожувального контуру НБК та продовжує роботи для введення Арки в експлуатацію. Підставою для видачі дозволу став позитивний висновок державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки, наданого ДПС ЧАЕС пакету документів, а також проведене Держатомрегулювання у період з 14 по 17 січня 2019 року інспекційне обстеження. Під час обстеження було підтверджено спроможність ДСП ЧАЕС здійснювати заявлену діяльність з експлуатації зазначених конструкцій⁷⁷.

28 січня українські фахівці пройшли навчальний курс від МАГАТЕ щодо створення сховища РАВ у глибоких геологічних формаціях. Під час навчального курсу МАГАТЕ щодо фундаментальних основ створення геологічного сховища для захоронення радіоактивних відходів в Україні, міжнародні та українські експерти розглянули світовий досвід у цій сфері та наступні кроки у рамках національного проекту UKR9038. Окрім технічних та безпекових аспектів, фахівці також приділили увагу питанню залучення громадськості до проектів таких захоронень⁷⁸.

30 січня прес-служба ДАЗВ повідомила, що Уряд Норвегії схвалив продовження проекту «Центр візуалізації зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС», спрямованого на розвиток створеної у 2016 році системи. Впродовж 2019-2020 років, ЧАЕС та Інститут енергетичних технологій Норвегії планують розширити Центр: буде збільшено кількість користувачів, закуплено додаткове обладнання, оновлено ліцензії та функціонал програмного забезпечення. Переважно Центр використовується під час проведення періодичних інженерних і радіаційних обстежень, демонтажних робіт, для зберігання та передачі інформації про об'єкти ЧАЕС для поколінь фахівців, які братимуть участь у роботах на наступних і завершальних етапах зняття з експлуатації, для інформування громадськості, а також для навчання персоналу⁷⁹.

---

⁷⁶ <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2613748-v-ukraini-razom-z-magate-obiraut-majdancik-dla-shovisa-radioaktivnih-vidhodiv.html?fbclid=IwAR3i-8scZLW41qUkSUpoX6heHr807pvNGC0ko7j0iZhlqkqHj1aRbsnlf4U>

⁷⁷ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/chaes-otrimala-dozvil-na-ekspluatatsiyu-ogorodzhuvalnogo-konturu-nbk-ta-prodovzhue-roboti-dlya-vvedennya-arki-v-ekspluatatsiyu.html>

⁷⁸ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/ukrajinski-fakhivtsi-proishli-navchalnij-kurs-vid-magate-shchodo-stvorennya-skhovishcha-rav-u-glibokikh-geologichnikh-formatsiyakh.html>

⁷⁹ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/ukrajina-ta-norvegiya-udoskonalyuvatimut-sistemu-virtualnogo-modelyuvannya-protsesiv-znyattya-chaes-z-ekspluatatsiji.html>

Електроенергетика та ядерна безпека

Оновлення європейського законодавства

Президент Комісії Жан-Клод Юнкер разом з главами держав або урядів Литви, Латвії, Естонії та Польщі 28 червня 2018 р. домовилися про політичну дорожню карту для синхронізації електромережі країн Балтії з континентальною європейською мережею до кінця 2025 року. Ця Політична дорожня карта визначає процес і пропонує конкретні рішення для синхронізації електроенергетичної системи країн Балтії з континентальною європейською мережею. Відповідно до Плану інтеграції ринку у вересні 2018 року польські та балтійські оператори системи передачі (ОСП) розпочнуть офіційну процедуру, якою керуватиме Європейська мережа операторів систем передачі (ENTSO-E). (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4284_en.htm)

Результати дослідження показують, що варіант синхронізації, обраний політичними лідерами у червні - складається з існуючої двоконтурної лінії змінного струму (ПС) між Польщею та Литвою (LitPol Link), доповнений будівництвом нового морського високовольтного кабелю постійного струму (HVDC) - як зв'язок між Польщею та Литвою - технічно здійснений за розумною ціною. Важливо відзначити, що Група високого рівня погоджується з аналізом, що обраний варіант гарантує безпечну роботу електромережі країн Балтії на тому ж рівні, що й у континентальних мережах електроенергії, за умови, що технічні заходи, визначені в дослідженні, будуть реалізовані. (https://ec.europa.eu/info/news/synchronisation-baltic-states-electricity-grid-continental-european-system-2018-sep-14_en)

27 липня у присутності Європейської Комісії, прем'єр-міністр Португалії Антоніо Коста, президент Франції Еммануель Макрон і президент уряду Іспанії Педро Санчес провели зустріч високого рівня та, підкреслюючи готовність ЄС завершити створення Енергетичного союзу та виконати свої зобов'язання за Паризькою угодою, підписали Лісабонську декларацію, яка чітко визначає шлях вперед. Вона спирається на Мадридську декларацію від березня 2015 року, яка розпочала процес інтеграції Піренейського півострова до енергосистеми Європи. Підписано грантову угоду на електролінію, що перетинає Біскайську затоку загальною вартістю 578 мільйонів євро. Це буде найбільший інвестиційний фонд «З'єднуючи Європу», який коли-небудь було присуджено проекту енергетичної інфраструктури. Завдяки 280-кілометровому з'єднанню електроенергії, цей зв'язок до 2025 року подвоїть обмінну потужність між Францією та Іспанією та наблизить Іспанію до мети 15% взаємозв'язку, що міститься в новому положенні про управління енергетичним союзом. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4621_en.htm)

13 листопада Європейський парламент завершив парламентське схвалення половини з восьми законодавчих пропозицій у пакеті «Чиста енергія для всіх європейців» 2016 року. Пакет є ключовим елементом політичного пріоритету комісії Юнкера щодо «стійкого енергетичного союзу з перспективною політикою щодо зміни клімату», спрямованої на надання європейцям доступу до безпечної, доступної та екологічно безпечної енергії та перетворення Європейського Союзу на світового лідера відновлюваної енергії. Нова нормативно-правова база, зокрема, шляхом запровадження перших національних енергетичних та кліматичних планів, приносить нормативну визначеність та створює умови для здійснення основних інвестицій у цьому важливому секторі. Вона дає можливість європейським споживачам стати повноцінними гравцями в енергетичному переході та зафіксує дві нові цілі для ЄС у 2030 році: обов'язкова мета відновлюваної енергетики не менше 32% і мета енергетичної ефективності не менше 32,5%, що стимулюватиме промисловість Європи на конкурентоспроможність, стимулювання зростання робочих місць, зменшення рахунків за енергію, допомогу у вирішенні проблеми енергетичної бідності та покращення якості повітря. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6383_en.htm)

24 грудня 2018 р. набули чинності три ключові частини законодавства в пакеті "Чиста енергія для всіх європейців" : це переглянута Директива про відновлювану енергетику (ЄС) 2018/2001 в, що становлює обов'язковість щодо Цілі ЄС становитимуть принаймні 32% ВДЕ до 2030 року з оглядом на збільшення цього показника до 2023 року. Переглянута Директива про енергоефективність (ЄС) 2018/2002 встановлює ціль 2030 року на 32,5%, а також з можливим переглядом у бік збільшення у 2023 році. Регламент (ЄС) 2018/1999 включає вимогу для держав-членів розробити інтегровані національні енергетичні та кліматичні плани на період з 2021 по 2030 рр., в яких зазначено, як досягти цілей і подати проект до Європейської комісії до кінця 2018 року. (https://ec.europa.eu/info/news/new-renewables-energy-efficiency-and-governance-legislation-comes-force-24-december-2018-2018-dec-21_en)

Енергетична ефективність та соціальні питання

Протягом січня Уряд України практично не здійснив зусиль з імплементації законодавства ЄС у галузі енергоефективності. Ознакою хоч якогось прогресу можна назвати публікацію на сайті Держенергоефективності проекту наказу Мінрегіону «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування водонагрівачів, баків-акумуляторів та комплектів з водонагрівача і сонячного обладнання» - одного з двох техрегламентів, прийняття яких необхідно для повної імплементації відповідної Директиви. За цей час увага суспільства та експертного середовища була прикута до дій Уряду щодо впровадження монетизації пільг та субсидій. Дискусія між громадськістю та чиновниками набула ще більшої інтенсивності – обидві сторони звинувачували іншу в некомпетентності та непослідовності дій щодо впровадження реформ та їх адвокації. Задля зниження градусу щодо окреслення проблематики монетизації Президент України втрутився у вирішення зазначеного питання. Станом на кінець січня питання впровадження монетизації субсидій залишилося на стадії підготовки пропозицій для Уряду.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність

Незважаючи на активізацію обговорення проекту Закону України «Про енергетичну ефективність» у зв'язку із поширенням Мінрегіоном актуальної версії документа наприкінці минулого року, за наявною у робочій групі інформацією, станом на кінець січня 2019 року проект знаходиться на узгодженні у юридичному департаменті Мінрегіону. Подальша процедура прийняття Закону передбачає, після позитивного висновку юристів міністерства, надання висновку від Міністерства юстиції України, розгляд та затвердження законопроекту Урядом та реєстрацію й голосування у Парламенті. За повідомленням фахівців Мінрегіону, після отримання необхідного висновку Мінрегіон має намір невідкладно подати законопроект на розгляд Кабінету Міністрів.

Енергетичні аудити та системи енергетичного менеджменту (Стаття 8)

На фоні значної роботи Держенергоефективності у напрямку залучення інвестицій у відновлювану енергетику та енергосервісні контракти, реалізація національної політики із запровадження системи енергетичних аудитів та систем енергетичного менеджменту виглядає як мінімум неперіоритетною. Протягом січня, відповідальне державне агентство не прозвітувалося про жодний прогрес у цьому напрямку. Таким чином, інституалізований підхід до оптимізації споживання енергії на рівні населених пунктів залишається відповідальністю місцевої влади, а реалізація не надто амбітного розпорядження Кабінету Міністрів щодо енергетичного менеджменту у бюджетних установах є незадовільною.

Облік (Стаття 9)

Станом на завершення січня, для повного виконання Закону України “Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання” у частині прийняття підзаконних нормативно-правових актів не вистачає єдиного наказу Мінрегіону від 22.11.2018 № 315 “Про затвердження Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг”. За інформацією, наявною у робочій групі, цей документ, що має врегулювати дуже сенситивні питання, що безпосередньо стосуються фінансових витрат поміж споживачами енергетичних послуг у багатоквартирних будинках, був поданий до Міністерства юстиції України і очікує на державну реєстрацію.

Станом на кінець січня рівень оснащення комерційними вузлами обліку теплової енергії та водопостачання житлові та нежитлові будівлі суттєво не змінився від попереднього звітного періоду, та становить⁸⁰:

---

⁸⁰ <http://sae.gov.ua/sites/default/files/20.01.2019%20%281%29.zip>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Оснащення будівель житлових та нежитлових будівель вузлами комерційного обліку теплової енергії 78,6% житлових будівель 77,7% нежитлових будівель		
	Житлові будівлі	Нежитлові будівлі
Найвищі показники	Черкаська, Миколаївська, Хмельницька, Вінницька області	Миколаївська область
Найнижчі показники	Луганська, Тернопільська, Кіровоградська області	Житомирська та Київська області
Оснащення будівель житлових та нежитлових будівель вузлами комерційного обліку гарячої води 15,9% житлових будівель 53,5% нежитлових будівель		
	Житлові будівлі	Нежитлові будівлі
Найвищі показники	Київська, Миколаївська та Івано-Франківська області (в Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Одеській, Херсонській та Чернівецькій областях послуги з гарячого водопостачання не надаються)	Київська, Хмельницька, Дніпропетровська області (в Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Одеській, Херсонській та Чернівецькій областях послуги з гарячого водопостачання не надаються)
Найнижчі показники	Інші області	м. Київ, Сумська та Луганська області
Оснащення житлових та нежитлових будівель вузлами комерційного обліку питної води 71,0% житлових будівель 93,5% нежитлових будівель		
	Житлові будівлі	Нежитлові будівлі
Найвищі показники	Миколаївська, Івано-Франківська та Закарпатська області	Дніпропетровська, Донецька та Івано-Франківська області
Найнижчі показники	Полтавська, Запорізька, Харківська, Чернівецька області	-

Ринок енергосервісу (Стаття 18)

У січні Держенергоефективності оприлюднило уточнені дані щодо результатів ринку енергосервісних контрактів за 2018 рік: протягом року було укладено 210 ЕСКО-договорів на суму контрактів 218 млн грн, що у 10 разів більше, ніж у 2016 році, а географія угод охоплювала 12 областей України. Крім того, протягом першого тижня січня лише у Києві були укладені 9 договорів на суму 14 млн грн. Такий прогрес зумовлений, зокрема, удосконалення положень законодавства, що регулює відносини у зазначеній сфері, та внаслідок запровадження моделі поглибленого ЕСКО-партнерства, в рамках якого частину енергоефективних заходів виконує замовник енергосервісу, а решту – ЕСКО-інвестор. При цьому економія розподіляється відповідно до глибини енергоефективних рішень запропонованих сторонами. За моделлю поглибленого партнерства сьогодні оголошено 9 ЕСКО-тендерів у 5 пілотних містах, зокрема в Одесі, Ніжині, Славутіч, Бородянці та Саврані.

Запровадження ЕСКО-механізмів є актуальним також і для об'єктів державної форми власності, прикладами чого служать 4 енергосервісні договори на модернізацію насосних станцій Держводагентства, укладені у січні, що за прогнозними оцінками дозволить зекономити до 310 тис. грн бюджетних коштів під час дії договорів, а після їх завершення – більше 3 млн грн у рік. Крім того, для об'єктів Міносвіти (КНУ ім. Т.Шевченка Університету харчових технологій, КПІ ім. Сікорського та

Енергетична ефективність та соціальні питання

Національного авіаційного університету) оголошено 17 ЕСКО-тендерів та об'єктів Держстату – 11 тендерів щодо. Очікується, що додатково укладуть 66 тендерів для об'єктів Міносвіти та ДСНС⁸¹.

Зазвичай, ЕСКО-механізми практично реалізуються для об'єктів бюджетної сфери. Проте станом на сьогодні реалізуються перші 6 ЕСКО-договорів в ОСББ у містах Києві і Херсоні⁸².

Варто також наголосити на тому, що профільне Агентство приділяє значну увагу становленню ринку енергосервісу, зокрема впровадженню інновацій у цій сфері. Тому спільно з експертами міжнародної технічної підтримки ПРООН Держенергоефективності на основі досвіду ЄС опрацьовано модель факторингу, що передбачає надання кредитування на ЕСКО-проекти без заставного майна. Така модель стартувала у січні та між компанією “КиївЕСКО” та АТ “Комерційний Індустріальний Банк” укладено перший договір факторингу на суму близько 3 млн грн для реалізації ЕСКО-проектів у бюджетній сфері. Гарантією повернення коштів банку будуть грошові потоки від ЕСКО-договорів, які вже реалізує енергосервісна компанія⁸³.

Для отримання експертних консультацій щодо впровадження ЕСКО у 2018 році з ініціативи профільного Агентства та Проекту ПРООН запрацював Всеукраїнський центр з питань енергосервісу. Зокрема, можна отримати інформацію щодо переваг ЕСКО-механізму, особливостей підготовки та укладання договорів, залучення інвестицій, етапи реалізації проектів; впровадження системи енергетичного менеджменту; ЕСКО-факторингу та отримання дешевих кредитних ресурсів; публікація у відкритій базі даних потенційні привабливі об'єкти для залучення інвестицій за ЕСКО-механізмом⁸⁴.

Законопроекти, зареєстровані у грудні у Верховній Раді України під номерами 9386 та 9387 щодо подальшого удосконалення моделі енергосервісних контрактів, на жаль, протягом січня не отримали жодного прогресу, і дата можливого голосування за них у сесійній залі наразі невідома.

Національний фонд енергоефективності, фінансування і технічна підтримка (Стаття 20)

Наглядова рада Фонду енергоефективності не збавляє набраний у грудні темп засідань. У рамках чергової робочої сесії 16 січня члени цього органу затвердили організаційну структуру Фонду, документи стосовно графіку конкурсного відбору дирекції і керівника внутрішнього аудиту, ухвалили документи щодо затвердження умов конкурсного відбору аудитора для проведення перевірки річної фінансової звітності Фонду, що є обов'язковою умовою імплементації закону “Про Фонд енергоефективності”. Окрім того, Наглядова рада розглянула питання щодо початку запуску пілотних проектів у рамках амбітної програми “Перші ластівки”, які допоможуть протестувати процедури Фонду⁸⁵.

З метою тестування продуктів Фонду енергоефективності розпочався пілотний проект для 15 ОСББ, голови правління яких отримали деталізовані інструкції з порядку подачі заявок та подальшого використання тестових фінансових продуктів Фонду. Така перевірка процедур дозволить на початковому етапі виявити недоліки роботи задля вчасного їх усунення та сформулювати рекомендації для ОСББ щодо алгоритму дій на основі практичного досвіду⁸⁶.

---

⁸¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/u-2018-r-ukladeno-ponad-200-esko-kontraktiv-shcho-u-10-raziv-bilshe-nizh-u-2016-roci>

⁸² <http://saee.gov.ua/uk/news/2736>

⁸³ <http://saee.gov.ua/uk/news/2748>

⁸⁴ <http://saee.gov.ua/uk/news/2753>

⁸⁵ <http://www.minregion.gov.ua/press/news/naglyadova-rada-fondu-energoefektivnosti-zatverdila-organizatsiyну-strukturu-derzhavnoyi-ustanovi/>

⁸⁶ <https://drive.google.com/file/d/1RAsrEk7pp3O-cdYdLtlXueh173DYQQ9E/view?fbclid=IwAR1XSRlMJO9tZjIKuO-rHMKniJQfPkUyIz2VDGBYRV5NVFcvKfRiH-ka5A>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Зважаючи на той факт, що глава Уряду окреслив пріоритети роботи Кабінету Міністрів на 2019 рік, серед яких були енергоефективність та енергонезалежність⁸⁷, можна сподіватися, що діяльність Фонду дозволить створити умови для початку повномасштабної кампанії з термомодернізації житлового фонду. Цього року на заходи з енергоефективності у житловому фонді у державному бюджеті передбачено 2 млрд. грн., з яких 1,6 млрд. грн. - для Фонду енергоефективності, 400 млн. грн. - на урядову програму “теплі кредити”.

Високий попит на програму був саме від ОСББ, серед яких 1604 скористалися програмою на суму 463 млн. грн. Ця сума більша за всі 3 попередні роки. Регіони-лідери за кількістю виданих кредитів для ОСББ – Дніпропетровська (373), Запорізька (296), Рівненська (282). У рамках програми в енергоефективність вже інвестовано близько 7 млрд. гривень. Економія енергоресурсів в еквіваленті газу складає близько 273 млн. м³ щорічно.

У 2019 році на програму “теплі кредити” передбачається 400 млн. грн з державного бюджету. Крім того, фінансування заходів з енергозбереження та енергоефективності можливе через залучення коштів місцевих бюджетів, яких у цьому році передбачено 106 млн. грн на реалізацію майже 60 місцевих програм здешевлення продуктів програми “теплі кредити”, що становить 65% загального обсягу фінансування програм у 2018 році⁸⁸. Станом на сьогодні діє 171 місцева програма.

Однак, варто наголосити на тому, що станом на кінець січня 2019 року програма “теплі кредити” не працює. Це пов’язано з тим, що уряд, як і в попередні роки, невчасно підготував документи щодо її реалізації у частині погодження з Мінфіном внесення змін до бюджетної програми. Така ситуація притаманна була і попереднім рокам, а її вирішення експерти робочої групи вбачають у внесенні змін до постанови Кабінету Міністрів від 01.03.2010 року № 243 таким чином, щоб забезпечити можливість діяльність програми одразу на декілька років наперед.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

За повідомленням Мінрегіону, на виконання положень Закону України “Про енергетичну ефективність будівель” прийнято 3 постанови Кабінету Міністрів та 7 наказів Мінрегіону, розроблено 2 проекти постанови Уряду: “Про затвердження Порядку набуття саморегульованої організації у сфері енергетичної ефективності та Примірного статуту саморегульованої організації у сфері енергетичної ефективності” та “Про внесення змін до Переліку будівельних робіт, які не потребують документів, що дають право на їх виконання, та після закінчення яких об’єкт не підлягає прийняттю в експлуатацію” (схвалено на засіданні Уряду 18.12.2018). Віднині для проведення будівельних робіт з комплексної теплоізоляції вже введених в експлуатацію житлових будинків (стін, даху, горища, технічного поверху, цоколя чи підвалу) не потрібно отримувати такі дозвільні документи. Це стосується індивідуальних житлових будинків, які належать до об’єктів із незначними (СС1) наслідками, та багатоквартирного житла висотою до 100 м — об’єктів із середніми (СС2) наслідками. Утім, станом на кінець січня 2019 року, зазначені проекти постанов Кабінету Міністрів не були винесені на розгляд уряду, і, таким чином, їхнє схвалення залишається під питанням.

Як повідомляють у профільному Агентстві, з вишами підписано добровільні Угоди про співробітництво, яких на сьогодні налічується 39, де у 33 можна пройти професійну атестацію, адже у них створено

---

⁸⁷ https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-nazvav-prioriteti-roboti-kabinetu-ministriv-na-2019-rik?fbclid=IwAR3hCyUgso5cvtLQuGWwEut7PRQqnLgQalmjLH73DZMkFyCs_EYEGV9gGGQ

⁸⁸ <http://saee.gov.ua/uk/news/2737>

Енергетична ефективність та соціальні питання

відповідні комісії для атестації енергоаудиторів⁸⁹. Крім того, у січні на офіційному сайті Держенергоефективності були розміщені інформаційні матеріали із важливою інформацією:

- Бази даних фахівців (атестованих енергоаудиторів із сертифікації енергетичної ефективності будівель та фахівців з обстеження інженерних систем будівель, а також інженерів-проектувальників)⁹⁰;
- Приклади тестових питань та ситуаційних завдань з атестації енергоаудиторів⁹¹;
- Бази даних сертифікатів енергетичної ефективності будівель⁹²;
- Примірною положення про атестаційну комісію з додатками, Прикладів освітньо-професійних програм ОДАБА, зразків тестових та ситуаційних завдань КНУБА⁹³.

Загалом, 284 енергоаудитори та 208 фахівців з обстеження інженерних систем будівель пройшли атестацію та підтвердили свою кваліфікацію.

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

У передостанній день січня 2019 року, у розділі для громадського обговорення на сайті Держенергоефективності був розміщений проект наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування водонагрівачів, баків-акумуляторів та комплектів з водонагрівача і сонячного обладнання»⁹⁴. Це один з двох технічних регламентів, прийняття яких дозволить завершити імплементацію Директиви в Україні (іншою є технічний регламент щодо вимог енергетичного маркування обігрівачів приміщень, комбінованих обігрівачів, комплектів з обігрівача приміщень, регулятора температури і сонячної установки та комплектів з комбінованого обігрівача, регулятора температури і сонячної установки). Розробники зазначають, що вказаний регламент призведе до зменшення загальнодержавного рівня енергетичного споживання за рахунок збільшення кількості енергоефективних товарів на ринку, для суб'єктів господарювання полегшить постачання продукції на ринок Європейського Союзу, а для громадян означатиме зменшення витрат за використання електричної енергії, використання енергоефективного та екологічного обладнання та довгий термін експлуатації. Після проведення електронних консультацій із громадськістю на сайті Держенергоефективності, проект наказу має бути схвалений Мінрегіоном.

Соціальні питання

Проект постанови, опублікований Міністерством соціальної політики у грудні 2018 року, передбачав докорінну зміну системи надання субсидій для населення, зокрема, як заявляється розробниками, переведення такої форми державної підтримки у грошову форму⁹⁵. Незважаючи на застереження від експертів громадського сектору та інших учасників цих відносин щодо впровадження монетизації субсидій у запропонованій Урядом редакції, чиновники продовжують наполягати на правильності своїх дій.

Детальніший аналіз запропонованої системи дозволяє виявити істотні зміни та ризики саме для ОСББ. Фактично, ці об'єднання можуть бути позбавлені грантів на відшкодування заходів енергоефективності

---

⁸⁹ <http://sae.gov.ua/uk/content/buildings-certification>

⁹⁰ http://sae.gov.ua/sites/default/files/BDF_08_02_19.xlsx

⁹¹ http://sae.gov.ua/sites/default/files/1_14.pdf

⁹² http://sae.gov.ua/sites/default/files/BDS_08_02_19.xlsx

⁹³ http://sae.gov.ua/sites/default/files/P_0.pdf

⁹⁴ http://sae.gov.ua/sites/default/files/nakaz%20vodonagrivachi_0.doc

⁹⁵ <https://www.msp.gov.ua/projects/374/>

Енергетична ефективність та соціальні питання

та програм у разі прийняття зазначених змін. Також, збільшиться обсяг адміністративної роботи, адже ОСББ будуть зобов'язані надавати АТ "Ощадбанк" реєстри одержувачів житлової субсидії з даними про їхні облікові записи, нараховані суми у попередньому місяці та загальні суми до сплати, що включають заборгованість/переплату за попередні періоди. Для цього ОСББ будуть зобов'язані отримати електронний цифровий підпис для здійснення обміну інформацією з банком та сплачувати комісійну винагороду АТ "Ощадбанк", вказану в договорі з ним.

Крім того, схема, запропонована Мінсоцполітики, передбачає, що "у разі якщо загальна сума нарахованих платежів, поданих управителями, об'єднаннями, виконавцями комунальних послуг у Реєстрах нарахованих сум платежів, за конкретним одержувачем субсидії більша за суму коштів, відображену на Обліковому записі одержувача житлової субсидії в автоматизованих системах АТ "Ощадбанк", встановлюється така черговість перерахування коштів за послуги (витрати): постачання та розподілу природного газу, постачання теплової енергії, постачання та розподілу електричної енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами, послуги з управління багатоквартирним будинком (витрат на управління багатоквартирним будинком), внесків за встановлення, обслуговування та заміну вузлів комерційного обліку, за абонентське обслуговування для споживачів комунальних послуг, що надаються у багатоквартирних". Аналіз цього положення дає підстави констатувати, що держава встановлює різну пріоритетність сплати різних житлово-комунальних послуг та внесків на утримання, а така норма є неприпустимою та містить ознаки дискримінації щодо надавачів одних житлово-комунальних послуг перед надавачами інших послуг. Деяким найбільш радикальним оглядачам це положення надало підстави стверджувати про бажання Кабінету Міністрів піти назустріч, у першу чергу, газовим компаніям та операторам природних монополій на цьому ринку, які й без того мають негативну репутацію, пов'язану із бізнесменом Дмитром Фірташем, що контролює значну частку цих ринків.

Абсурдність подібних положень окреслювали низка громадських активістів, експертів та безпосередньо представників ОСББ та зверталися до профільного міністерства та Уряду удосконалити положення проекту задля недопущення неефективних управлінських рішень та підвищення соціальної напруги в суспільстві. Однак, представники міністерства фактично ігнорували будь-які фахові пропозиції та агресивно реагували на досить очевидні ефективні рішення щодо впровадження монетизації субсидій⁹⁶.

Крім того, пропозиція Уряду щодо запровадження монетизації субсидій на випробний термін у 3 місяці виглядала як політична агітація на період передвиборчої кампанії діючої влади.

Задля врегулювання зазначеного питання на рівні Президента України відбулася зустріч з експертами галузі, де були окреслені проблемні питання впровадження монетизації, за результатами якої Уряд мав переглянути запропоновані правила гри, врахувавши пропозиції громадськості. Утім, протягом січня рішення Уряду щодо прийняття остаточної редакції згаданої постанови не було.

---

⁹⁶ <https://www.facebook.com/tetyana.bovyko/videos/10218589336586688/>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Оновлення європейського законодавства

Упродовж звітного періоду масив законодавства ЄС з питань енергоефективності отримав істотні зміни у зв'язку із результативним голосуванням, прийняттям та подальшою офіційною публікацією оновлених версій трьох ключових актів – Директиви щодо відновлюваної енергії 2018/2001, Регламенту щодо урядування (EU) 2018/1999 і, найважливіше, Директиви з енергоефективності 2018/2002. Після досягнення політичної домовленості про істотні умови нового регуляторного середовища у попередній період, усі три акти були проголосовані у Європейському Парламенті у середині листопада 2018 року, а згодом були опубліковані в офіційному віснику ЄС 21 грудня 2018 року. Таким чином, вже з 24 грудня 2018 року Європейський Союз отримав оновлене законодавство, що частково імплементує ініціативу Clean Energy for All Europeans, яке повністю набрало чинності.

Зокрема, таке нове регуляторне та законодавче середовище передбачає збільшення цілі з підвищення енергетичної ефективності у межах всього Союзу до як мінімум 32,5% до 2030 року (із домовленістю повернутися до перегляду такого рівня ще раз у 2023 році), продовжує обов'язки з щорічних цілей зі збереження енергії після 2020 року, що за задумкою розробників дозволить збільшити привабливість сфери енергоефективності для приватних інвестицій. Крім того, були істотним чином підвищені стандарти та вимоги у частині індивідуального обліку та білінгу за споживання енергетичних послуг, що особливо актуально для мешканців багатоквартирних будинків – тепер правила щодо розподілу витрат на оплату таких послуг мають встановлюватися державами-членами у максимально прозорий та доступний спосіб, а інформація, яку вони отримують, стане ще детальнішою та зрозумілішою.

Крім того, варто зазначити, що наразі набрали чинності сумарно 4 з 8 актів, які передбачаються більш загальною ініціативою Clean Energy for All Europeans, хоча із ухваленням подальших актів суто у питання енергетичної ефективності очікувати істотних змін не варто.

Довкілля та відновлювані джерела енергії

У січні 2019 року уряд прийняв постанову, якою вніс зміни до низки нормативно-правових актів, що необхідні для практичної реалізації Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку”. З 1 січня 2019 року набрав чинності новий Порядок здійснення державного моніторингу вод, який допоможе отримати більше інформації про стан вод в Україні. Основним досягненням січня 2019 року стало оприлюднення постанови КМУ щодо державного моніторингу атмосферного повітря. Проектом пропонується до затвердження низка нормативно-правових актів щодо моніторингу якості атмосферного повітря, прийнятих на впровадження вимог Директиви № 2008/50/ЄС. Наразі проект постанови знаходиться на громадському обговоренні.

Що стосується відновлюваної енергетики, то Секретаріат Енергетичного Співтовариства публічно підтримав законопроект №8449-д щодо запровадження аукціонів у галузі відновлюваної енергетики, заявивши про необхідність якомога швидшого його прийняття в Україні.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище (стаття 363 УА)

23 січня 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову №45 Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України.⁹⁷ Такі зміни необхідні для реалізації Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку”.⁹⁸ Йдеться про зміни до Порядку розроблення регіональних програм захисту населення від впливу іонізуючих випромінювань, до розробки прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету (ці зміни застосовуються лише з 2020 року), до Регламенту Кабінету Міністрів, до Порядку розроблення регіональних програм модернізації систем теплопостачання.

Звертається увага і на проведення громадських слухань, зокрема під час розробки проектів містобудівної документації на місцевому рівні. Негативним моментом є те, що постанова визначає, що визначення терміну “громадськість” у Порядку проведення громадських слухань використовується у значення, наведеному в Законі України “Про стратегічну екологічну оцінку”. Як ми вже зазначали раніше, таке визначення громадськості не відповідає ані директиві, ані Організаційній конвенції.

Нагадаємо, що практична реалізація Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” розпочалась у жовтні 2018 року. Наразі триває декілька процедур SEO, зокрема і щодо Національного плану управління відходами до 2030 року.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації

З 1 січня 2019 року набрав чинності новий Порядок здійснення державного моніторингу вод⁹⁹, який допоможе отримати більше інформації про стан вод в Україні. Новий порядок знімає дублювання функцій між різними суб’єктами моніторингу, передбачає чітку процедуру та системний підхід до відстеження стану наземних, підземних, морських вод.

Нова система моніторингу поверхневих, підземних та морських вод передбачає:

- Чіткий розподіл обов’язків між організаціями, які вимірюють показники, без дублювання повноважень
- Розширений список біологічних, гідроморфологічних, хімічних і фізико-хімічних показників для моніторингу
- Запроваджений шестирічний цикл моніторингу
- Введена класифікація стану вод: 5 класів екологічного стану і 2 класи хімічного стану
- Збільшення кількості пунктів моніторингу вод з сотень до декількох тисяч.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (стаття 363 УА)

---

⁹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2019-%D0%BF/print>

⁹⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>

⁹⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

У 2019 році Україна повинна повністю наблизити національне законодавство до вимог Директиви № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чисте повітря для Європи. Тому на часі є оприлюднення та проведення громадського обговорення проекту урядової постанови “Деякі питання здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря”¹⁰⁰, якою затверджується низка нормативно-правових актів щодо моніторингу якості атмосферного повітря, прийнятих на впровадження вимог Директиви № 2008/50/ЄС.

Загалом вітаючи цю нормотворчу ініціативу, звертаємо увагу на її ключові проблеми. За колом питань Проект порядку здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря (далі – Проект) встановлює вимоги не лише щодо здійснення державного моніторингу, але й врегульовує питання державного управління в галузі охорони атмосферного повітря, зокрема передбачає створення та окреслює повноваження органів управління якістю атмосферного повітря. Моніторинг та управління є різними явищами, тому комплексне приведення чинного законодавства до вимог директиви мало відбутися на рівні Закону України «Про охорону атмосферного повітря».

У той же час, окремим питанням моніторингу не приділена належна увага, наприклад, вимірюванню в пунктах спостереження в сільській місцевості. Залишаються відкритим питання і до переліку зон та агломерацій на території України. Перелік зон є фактичним відтворенням адміністративно-територіального поділу України лише на рівні областей, а перелік агломерацій обмежений лише містами з кількістю населення більше 250 000 осіб. Директива № 2008/50/ЄС під «агломерацією» вважає зони, включаючи передмістя, із населенням більше 250 000 чоловік, а також передбачає включення до цього поняття зон із меншою чисельністю, але з врахуванням їх щільності населення. Тому пропонується перелік агломерацій не є повним.

Директива 2009/29/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (Стаття 338 Угоди про асоціацію)

Я. Копач, голова Секретаріату Енергетичного Співтовариства, офіційно підтвердив, що Секретаріат очікує на те, що законопроект №8449-д буде прийнятий Верховною Радою в другому читанні вже в лютому-березні¹⁰¹. На думку Я. Копача, прийняття цього законопроекту дозволить залучити набагато більше інвестицій у галузь, зменшити вартість «зеленої» енергетики для споживачів і створити прозорі та зрозумілі конкурентні умови на ринку.

Варто також зазначити, що в Держенергоефективності буде започатковано новий проект Twinning, метою якого є приведення українського законодавства до європейських вимог, а також стимулювання розвитку ВДЕ в Україні. Зокрема, в рамках програми планується робота по таких напрямках як:

- допомога в реалізації Нацплану дій з відновлюваної енергетики до 2020 року;
- сприяння реалізації Енергетичної стратегії України до 2035 року в частині ВДЕ;
- імплементація статей Директиви ЄС з відновлюваної енергетики до українського законодавства.

---

¹⁰⁰ https://menr.gov.ua/projects/142/?fbclid=IwAR3e3pSb_1JF7UR9rM0MHwy-QjuMG3K6nl0_key5SGoYUgQUwA1I47_TybQ

¹⁰¹ <http://sae.gov.ua/uk/news/2757>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Оновлення європейського законодавства

11 жовтня 2018 року Європейська Комісія прийняла Рішення 2018/1522 щодо встановлення єдиного формату для національних програм контролю за забрудненням повітря відповідно до Директиви 2016/2284/ЄС щодо зменшення національних викидів окремих забруднювачів повітря. Відповідно до рішення, держави-члени використовують єдиний формат програм, що додається до рішення.

Джерело: Official Journal of the European Union, L 256/87

Наразі ЄС перебуває в процесі оновлення своєї енергетичної політики, мета якої – поступовий перехід на екологічно чисту енергію. Нові зміни відображаються в пакеті законодавчих змін під назвою «Чиста енергія для всіх європейців»¹. Серед змін, які передбачені в галузі ВДЕ, варто виділити наступні:

- Держави-члени повинні гарантувати ВДЕ-спільнотам право створювати, споживати, зберігати й продавати «зелену» енергію без проведення економічно недоцільних процедур і без призначення недоцільних зборів. В рамках цього пункту також розкривається поняття, що ж таке ВДЕ-спільнота.

Держави-члени мають враховувати особливості таких спільнот і не повинні шкодити чи заважати правилам держпідтримки створення таких громад.

Нафта

Попри достатньо успішну реалізацію експериментального проекту з продажу спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами шляхом електронних торгів, зокрема розміщення в системі ProZorro.Sales 17 нафтогазових лотів і прийняття рішення про оголошення 12 конкурсів на укладення Угод про розподіл продукції, початок 2019 року підтвердив збереження низки проблем із виконанням міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері. Систематично порушуються терміни реалізації завдань, визначених планами імплементації Директив 2009/119/ЄС, 99/32/ЄС, 98/70/ЄС і 94/63/ЄС. Причини невиконання зобов'язань не аналізуються, а відповідальні за зрив установлених строків не визначаються. Проекти планів регуляторної діяльності центральних органів виконавчої влади на 2019 рік не охоплюють усіх доручень, визначених постановами й розпорядженнями Уряду. Міненергугілля, Мінприроди, Держгеонадра вважають низку завдань у нафтовій сфері реалізованими, хоча розроблені ними проекти документів повернуті для доопрацювання. Ідеться про вдосконалення умов надання спеціальних дозволів на користування надрами, розроблення рекомендацій із контролювання роботи автозаправних станцій, оновлення технічного регламенту щодо вимог до автомобільного палива тощо. Якість розроблюваних документів залишається низькою, оскільки більше половини з них не відповідають ключовим принципам регуляторної політики. Вочевидь, без вирішення цих проблем належна імплементація міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері є неможливою.

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/або нафтопродуктів (ст. 338 Угоди про асоціацію)

За станом на 05 лютого 2019 року залишаються невиконаними пункти 128 і 129 плану¹⁰², що передбачали розроблення та подання Кабінетові Міністрів проектів:

- нормативно-правового акта про затвердження моделі підтримки мінімальних запасів сирої нафти та нафтопродуктів та їхнього використання в разі порушення постачань (липень 2018 року);
- Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів» (включаючи зміни до законодавчих актів) і проектів інших нормативно-правових актів, необхідних для запровадження обраної моделі мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів (третій квартал 2018 року).

Не здійснено також проектування додаткових резервуарів, необхідних для формування мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів у повному обсязі (пункт 130 плану¹⁰³, термін виконання - до кінця 2018 року).

Із відкритих джерел відомо лише, що розроблення законопроекту «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів», який надіслано Мінекономрозвитку ще 12 листопада 2018 року¹⁰⁴, перебуває «на заключному етапі», а Держрезервом підготовлені схвалені Енергетичним Співтовариством «положення про Центральну компанію з управління запасами та План подолання кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів»¹⁰⁵.

Директива 99/32/ЄС¹⁰⁶ про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

За станом на 05 лютого 2019 року залишаються невідомими результати узгодження заінтересованими органами влади проекту постанови¹⁰⁷, якою мають бути внесені зміни до Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив¹⁰⁸ (завдання 1702.4 плану¹⁰⁹). Незадовільними є й темпи ухвалення 52 національних стандартів (з урахуванням змін¹¹⁰ до

---

¹⁰² <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹⁰³ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹⁰⁴ <https://rezerv.gov.ua/novini-mznn/zakonoproekt-pro-stvorennya-ta-zberigannya-minimalnih-zapasiv>

¹⁰⁵ <https://rezerv.gov.ua/news/golova-derzhrezervu-pro-pidsumki-2018-roku>

¹⁰⁶ Директиву 99/32/ЄС (інше позначення – 1999/32/ЄС) кодифіковано 11 травня 2016 року (Директива 2016/802/ЄС).

¹⁰⁷ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/6795-10.05.18.pdf>

¹⁰⁸ <http://zakon.rada.gov.ua/go/927-2013-п>

¹⁰⁹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF>

¹¹⁰ <http://uas.org.ua/ua/messages/zvid-tem-yaki-vilucheno-z-programi-robot-z-natsionalnoyi-standartizatsiyi/>

Нафта

програми¹¹¹), необхідних для гармонізації вимог до якості й безпечності палива в Україні та ЄС. Із них до 20 грудня 2018 року видано лише п'ять. Для 35 стандартів розроблено перші редакції, для чотирьох – наступні, для одного – остаточну, сім проектів повернуті на доопрацювання¹¹².

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄЕС, що доповнена Директивами 2000/71/ЄК, 2003/17/ЄК та 2009/30/ЄК і Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

На виконання пункту 127 плану¹¹³, яким Міненерговугілля доручено до кінця 2019 року розробити й подати Кабінетові Міністрів проект Концепції розвитку газо- та нафтопереробної промисловості, ринку нафтопродуктів та газових палив України, утворено робочу групу з підготовки згаданого документа¹¹⁴. Проект концепції має передбачити формування комплексного урядового бачення мети, цілей, пріоритетів, заходів та обсягів інвестицій, необхідних для забезпечення:

- розвитку вітчизняного ринку нафтопродуктів і газових палив;
- збільшення обсягів постачання і транзиту газових палив територією України;
- збільшення частки газового пального в балансі споживання палив країни;
- розвитку виробничих потужностей для виробництва нафтопродуктів і газових палив;
- оптимізації рівня диверсифікації постачань нафти, нафтопродуктів і газового палива, що забезпечуватиме прийнятні цінову кон'юнктуру, безпеку постачань споживачам та енергетичну безпеку України.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летких органічних сполук із резервуарів із нафтопродуктами та при їхньому транспортуванні з нафтобаз до заправних станцій, зі змінами й доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

Хоча наявність на офіційному сайті Мінприроди переліку завдань¹¹⁵ підтверджує доведення плану¹¹⁶ до виконавців, за станом на 05 лютого 2019 року у відкритих джерелах відсутня інформація про стан реалізації завдання 1695, яким до 31 грудня 2018 року передбачалося:

- розробити проект технічного регламенту, що встановлює вимоги до зберігання, транспортування та перевантаження палива, відповідного обладнання та сервісних станцій;
- провести інвентаризацію «терміналів для зберігання та завантаження бензину»;
- розробити рекомендації до здійснення контролю роботи автозаправних станцій та «резервуарів для зберігання нафтопродуктів невеликого розміру».

Директива 94/22/ЄС про умови надання й використання дозволів на розвідування, розроблення та виробництво вуглеводнів (Додаток ХХVII, ст. 279, 280, 341 УА)

03 січня 2019 року Державна регуляторна служба відмовила в погодженні проекту постанови Уряду «Питання визначення ціни спеціального дозволу на користування надрами»¹¹⁷ (план роботи Мінприроди¹¹⁸; розділ 1, завдання 1, пріоритети Уряду; завдання 189 плану¹¹⁹; строк виконання – листопад 2018 року) через порушення розробником основних принципів державної регуляторної політики¹²⁰. Документ передбачає оновлення Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на користування надрами¹²¹ шляхом заміни процедури визначення вартості дозволу через дисконтування грошових потоків установами початкової ціни за наданою

---

¹¹¹ <http://uas.org.ua/ua/messages/dodatok-2-do-programi-robot-z-natsionalnoyi-standartizatsiyi-na-2018-rik/>

¹¹² http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/Zvit_vikon-gruden-20-12-2018_Program-2018.xlsx

¹¹³ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹¹⁴ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245336530&cat_id=35109

¹¹⁵ <https://menr.gov.ua/files/images/news/23052018/Bci%20zavdannya%20Minnprydy.docx>

¹¹⁶ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

¹¹⁷ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/15900-04.12.2018.pdf>

¹¹⁸ <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

¹¹⁹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-%D1%80>

¹²⁰ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/22_20-19.pdf

¹²¹ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1374-2004-%D0%BF>

Нафта

Державною фіскальною службою митною вартістю нафти та/чи газового конденсату та обсягами їхніх запасів (ресурсів), які визначено за результатами геолого-економічних оцінок¹²².

За станом на 05 лютого 2019 року у відкритих джерелах відсутня інформація про стан підготовки оприлюдненого Держгеонадрами 09 липня 2018 року проекту постанови Уряду «Про внесення змін до Методики визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування»¹²³ (строк виконання перенесено на жовтень¹²⁴ і грудень 2018 року^{125,126}), відхиленого Державною регуляторною службою¹²⁷ через недотримання розробниками ключових принципів регуляторної політики і повторно поданого 17 липня 2018 року¹²⁸.

Неврегульованими залишаються питання:

- скасування гірничого відводу для нафтогазовидобувної галузі: хоча 14 листопада 2018 року Державна регуляторна служба погодила¹²⁹ поданий Держпраці¹³⁰ проект постанови «Про внесення змін до Положення про порядок надання гірничих відводів¹³¹» (термін виконання – перший квартал 2017 року¹³²), документ на розгляд Уряду досі не подано;
- погодження надання надр у користування: законопроект про внесення відповідних змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» розроблено ще у вересні 2017 року¹³³, але досі не узгоджено й не подано на розгляд парламенту (пункт 36 плану¹³⁴).

Не змінилася ситуація й навколо передбачених планом¹³⁵ на 2018 рік:

- розроблення й подання на затвердження проекту постанови Уряду про внесення змін до Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин¹³⁶, з метою переходу на міжнародно прийняті системи оцінки запасів вуглеводнів (PRMS, JORC тощо) (відповідальне – Мінприроди);
- прийняття наказу «щодо створення програмного середовища для електронного подання звітності суб'єктами розкриття інформації у видобувних галузях, а також публікації отриманих даних у форматі відкритих даних» (відповідальне – Міненерговугілля).

Стаття 275 Угоди про асоціацію в частині заборони та усунення несанкціонованого відбору нафти й нафтопродуктів, що транспортуються територією України

У 2018 році спеціальними підрозділами АТ «Укртранснафта», що виконує функції з усунення несанкціонованого відбору нафти й нафтопродуктів, які транспортуються територією України, виявлено близько 400 незаконних підключень до трубопроводних систем¹³⁷. Проте, попри зростання кількості випадків, коли організовані злочинні угруповання використовують для несанкціонованого відбору нафти сучасні методи та обладнання, системна робота в цій сфері не ведеться.

Ще на початку 2016 року НАК «Нафтогаз України» ініціював посилення відповідальності за пошкодження магістральних нафтопроводів і розроблення концепції гарантування їхньої безпеки, що передбачатиме, зокрема, впровадження сучасних систем обліку нафти та систем раннього виявлення випадків втручання в роботу магістральних нафтопроводів. Проте відповідні нормативно-правові документи розроблені не були.

---

¹²² <https://menr.gov.ua/news/32934.html>

¹²³ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/zmpostkmu1117_2017_ok_0.doc

¹²⁴ <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

¹²⁵ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/nakaz_475.pdf

¹²⁶ http://geo.gov.ua/sites/default/files/imce/nakaz_no_557.pdf

¹²⁷ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/04/4384-vid-07.05.18.pdf>

¹²⁸ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/10137_19-18.pdf

¹²⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/11023-14.11.18.pdf>

¹³⁰ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/10077-25.10.18.pdf>

¹³¹ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-95-%D0%BF>

¹³² <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1079-2016-%D1%80/paran146#n146>

¹³³ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/proekt_zakonu_0.doc

¹³⁴ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bc/de8/62a/5bcde862a988c706756328.doc>

¹³⁵ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

¹³⁶ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-94-%D0%BF>

¹³⁷ http://enkorr.com.ua/a/news/Ukrtransnafta_likvidirovala_ocherednyuyu_vrezku_v_nefteprovod_Druzhba/235476

Стаття 276 Угоди про асоціацію в частині запобігання збоєм у транзиті й транспортуванні нафти й нафтопродуктів

За станом на 05 лютого 2019 року залишається невиконаним пункт 126 плану¹³⁸, яким Міненерговугілля доручалося до кінця 2018 року розробити й подати Кабінетові Міністрів проект рішення про внесення змін до Концепції державної політики у сфері постачання та транзиту сирової нафти з метою забезпечення створення умов технічного переоснащення та підвищення надійності нафтотранспортної системи України, ефективного залучення інвестицій.

Досі не підписано й поданий на виконання пункту «а» статті 276 і постанови Уряду¹³⁹ наказ Міненерговугілля про затвердження Положення про Комісію з виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їхньої переробки¹⁴⁰. Відповідним документом, погодженим Державною регуляторною службою ще 02 листопада 2018 року¹⁴¹, мають бути визначені основні завдання Комісії, її права, повноваження голови Комісії, права та обов'язки її членів, послідовність дій Комісії з розгляду підготовлених суб'єктом господарювання документів, оформлення протоколу й підготовки пропозицій про виведення з експлуатації магістрального трубопроводу або відмову в цьому.

Стаття 279 Угоди про асоціацію в частині забезпечення рівності доступу та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів

За станом на 05 лютого 2019 року в системі ProZorro.Sales розміщено 17 лотів – ділянок нафтогазоносних надр¹⁴². Електронні аукціони з продажу спеціальних дозволів на користування ними відбудуться у березні-травні 2019 року згідно з тимчасовим порядком¹⁴³. У цілому, в 2019 році на торги планується виставити 30 нафтогазових ділянок з початковою ціною лотів \$50 млн¹⁴⁴.

Це означає, що Держгеонадра вже не зможуть виконати пункти 2 і 3 плану¹⁴⁵, відповідно до яких вони ще до кінця 2018 року мали провести:

- аукціон на отримання спеціальних дозволів на користування надрами або конкурс на укладення угод про розподіл продукції, на якому буде запропоновано щонайменше п'ять ділянок на континентальному шельфі та виключній (морській) економічній зоні для розвідки та видобутку вуглеводнів;
- відкриті аукціони з продажу спеціальних дозволів на користування ділянками надр шляхом зменшення кількості випадків їх надання поза аукціонами, на яких буде запропоновано щонайменше 50 нових ділянок на розвідку й видобуток вуглеводнів.

5 січня 2019 року опубліковано низку постанов Уряду (від 18 грудня 2018 року № 1178-1189) про проведення конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах 12 нафтогазоносних ділянок¹⁴⁶. Згідно з ними Міжвідомчій комісії з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції доручено:

- протягом двох місяців з дня прийняття рішення про проведення конкурсу розробити й затвердити конкурсну документацію та забезпечити розміщення оголошення про проведення конкурсу в офіційних друкованих виданнях України та іноземних засобах масової інформації;
- забезпечити приймання заяв на участь у конкурсі у тримісячний строк з дати опублікування оголошення про проведення конкурсу;

---

¹³⁸ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹³⁹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2018-%D0%BF>

¹⁴⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245306373&cat_id=35082

¹⁴¹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/10693-vid-02.11.18.pdf>

¹⁴² <http://www.geo.gov.ua/all-advertisement/>

¹⁴³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2018-%D0%BF>

¹⁴⁴ <http://www.geo.gov.ua/v-londoni-kerivnik-derzhgeonadr-oleg-kirilyuk-predstaviv-7-naftogazovix-dilyanok-dlya-mizhnarodnix-kompanij/>

¹⁴⁵ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

¹⁴⁶ <http://www.geo.gov.ua/ukra%20na-ogolosila-12-konkursiv-na-rozrobku-vuglevodnevix-rodovishh-za-urp-na-50-rokiv/>

Нафта

- підготувати й подати Кабінетові Міністрів України не пізніше ніж протягом одного місяця від дати закінчення граничного строку подання заяв на участь у конкурсі висновки й пропозиції щодо визначення переможця конкурсу.

Передбачається, що частка держави в прибутковій продукції становитиме не менше, аніж 11 % її загального обсягу, максимальна частка інвестора – 70 % загального обсягу виробництва (до повного відшкодування витрат інвестора).

У цілому вітаючи «унікальний шанс для написання нової знакової сторінки у видобувній історії України», експерти, тим не менш, висловили занепокоєння:

- відсутністю у більшості членів Міжвідомчої комісії галузевих компетенцій та обмеженістю ресурсів в її секретаріату з огляду на обсяг оброблюваної конкурсної документації;
- якісним характером оцінювання заявок і невизначеною значущістю кожного окремого критерію в сумарній оцінці, що збільшує суб'єктивність відбору та, як наслідок, зменшує довіру до роботи Міжвідомчої комісії¹⁴⁷.

Оновлення європейського законодавства

В Європі з'явився новий гармонізований набір марок палива. Вони дадуть водіям кращу інформацію про придатність палива для їх транспортних засобів, де б вони не подорожували по території ЄС, допомагаючи уникнути заправки невідповідним паливом та інформуючи про вплив на навколишнє середовище. Ця ініціатива була прийнята на основі статті 7 Директиви про розгортання інфраструктури альтернативних видів палива від жовтня 2014 року та відповідає Плану дій Комісії з питань розгортання інфраструктури альтернативних видів палива, прийнятим у листопаді 2017 року.

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6101_en.htm

Європейська Комісія прийняла оновлену Директиву щодо мінімальних запасів сирої нафти та/або нафтопродуктів ЄС, задля гарантій найвищого рівня безпеки енергопостачання в Європі. Зміни покращать метод розрахунку мінімального рівня необхідних запасів для надзвичайних ситуацій, кількості нафтопродуктів, що використовуються для нафтохімічних та неенергетичних потреб.

https://ec.europa.eu/info/news/ensuring-security-energy-supply-eu-update-emergency-oil-stocks-directive-2018-oct-19_en

---

¹⁴⁷ <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/01/25/644576/>

Бізнес-клімат

На ProZorro запроваджено дві технічні новинки, що вдосконалюють пошук тендерних оголошень за предметом закупівлі та автоматичний переклад пошукового слова. Розширюється перелік інформації в ЄДР: додано відомості про ліцензії та дозвільні документи суб'єктів бізнесу. Також зареєстровано законопроект щодо впорядкування процесу відкриття інформації про кінцевих споживачів енергетичних ресурсів та обсягів споживання енергії. На цьому фоні, АМКУ розпочав розслідування на предмет порушення конкурентного законодавства операторами ГРМ у зв'язку із додатковими нарахуваннями за поставлений газ.

Статті 150, 153 про державні закупівлі (у частині імплементації окремих положень Директив 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС, 89/665/ЄЕС та 92/13/ЄЕС)

Згідно з повідомленням на офіційному сайті електронних публічних закупівель система ProZorro набуває іще більше досконалих новинок, цього разу - це поява нового поля "вид предмету закупівлі". В першу чергу це дозволить замовникам чіткіше формулювати оголошення а виконавцям та шукачам тендерів, швидше віднаходити потрібні замовлення за критеріями: товари, роботи чи послуги¹⁴⁸. Також оптимізовану систему пошуку у ситуаціях, якщо замовник використав термін російською мовою, а пошук тендеру роблять українською¹⁴⁹.

Стаття 378-379 щодо створення сприятливих умов для ведення бізнесу

Після року практичного застосування Закону України "Про приватизацію", у ВРУ зареєстровано законопроект, що вносить деякі уточнення до формулювань базового закону. Для уникнення подальших колізій, пропонується ввести поняття «органи приватизації», замінивши терміни «державні органи приватизації» та «органи приватизації територіальних громад».¹⁵⁰

Відтепер у відкритому Єдиному державному реєстрі суб'єктів господарювання (ЄДР) буде додана інформація про ліцензії та дозвільні документи, які мають компанії. За поданням Мінекономрозвитку, затверджено відповідний порядок Кабінетом Міністрів. Очікується, це спростить пошук відомостей про суб'єктів господарювання як для органів державної влади, так і споживачам та контрагентам при укладанні договорів.¹⁵¹

Згідно звіту Фонду держмайна про результати виконання договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації протягом 2018 року, реалізовано держмайна, на суму 1,587 млрд грн та 424,970 тис. дол. США. Сюди входить продаж пакетів акцій, об'єктів незавершеного будівництва та об'єктів малої приватизації та інше. 12 732 договорів купівлі-продажу державного майна було укладено протягом 2018 року і перебувають на обліку органів приватизації, значну частку з них становлять договори в рамках малої приватизації: 8719 договорів.¹⁵²

Стаття 258 про забезпечення добросовісної конкуренції на ринках природних монополій

Антимонопольний комітет та його територіальні органи отримали багато звернень побутових споживачів щодо законності донарахування вартості спожитого газу постачальниками на підставі "приведення об'ємів використаного природного газу побутовими споживачами до стандартних умов". У зв'язку із цим, АМКУ почав дослідження такої діяльності операторів ГРМ на відповідність законодавству про захист економічної конкуренції¹⁵³.

АМКУ проводить громадське обговорення проекту Концепції державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні. Документ є базовим та розкриває зміст і сутність дефініції

---

¹⁴⁸ <https://prozorro.gov.ua/news/monitoriti-tenderi-staye-legshe-v-prozorro-zyavilosya-pole-vid-predmetu-zakupivli>

¹⁴⁹ <https://prozorro.gov.ua/news/izitrade-vdoskonaliv-funktional>

¹⁵⁰ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65366

¹⁵¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/vedinij-derzhavnij-revestr-subyektiv-gospodaryuvannya-dopovnyat-informaciyevu-pro-licenziyi-ta-inshi-dozvilni-dokumenty>

¹⁵² http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit65_13579.pdf

¹⁵³ <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/147246>

Бізнес-клімат

національної політики конкуренції та акцентує уваги на найбільш проблемних аспектах сучасної української конкурентної політики, а також конкретні шляхи реалізації конкурентної політики¹⁵⁴.

Стаття 337-339 про співробітництво у сфері енергетики (у частині імплементації окремих положень Директив 2012/27/ЄС, 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС)

У першому місяці нового 2019 року до ВРУ подано та зареєстровано законопроект про внесення змін до Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу", що має на меті впровадження механізму надання енерго- та газопостачальними, газорозподільними організаціями та постачальниками палива на запити державних органів узагальненої інформації про кінцевих споживачів енергії, що передбачено Директивою 2012/27/ЄС та є умовою виконання Угоди про Асоціацію. Реєстрація Законопроекту відбулась завчасно до поставленого дедлайну кінця жовтня 2019 року згідно Плану Дій виконання Угоди про Асоціацію. Таким чином до діючого Закону пропонується додати статтю 2¹ про забезпечення контролю за використанням природного газу шляхом здійснення автоматизованого обліку споживачів природного газу і обсягів спожитого ними природного газу у вигляді окремої інформаційної бази даних. Газові розподільчі компанії мають надавати відомості про своїх споживачів компаніям, що транспортують газ. Доступ же до такої інформації самих споживачів можливий лише в межах інформації про їх власне споживання.¹⁵⁵

Стаття 277 про Регулятора (положення Директив 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС в частинах про регулюючий орган)

Восьмий місяць заморожено конкурс на дві вакантні посади членів НКРЕКП через судові позови Д.Вовка та А.Гудаченко стосовно рішення Конкурсної комісії недопустити їх до участі у відборі. Позивачі жодного разу не з'являлись на засіданнях суду. Відтак, Регулятор залишається в складі 5 членів, які продовжують виконувати функції 7 членів.

Оновлення європейського законодавства

Затверджено половину з восьми Директив та Регламентів пакету «Чиста енергія для всіх європейців», що передбачає оновлення енергетичної політики ЄС. Зокрема, вже затверджено зміни до Директив та Регламентів про енергоефективність у будівлях, про відновлювану енергію, про енергоефективність, регулювання управління. Протягом 1 кв 2019 року очікується ухвалення змін до Директиви про електроенергію, Регламенту електроенергії, Положення про управління ризиками у сферах енергетики, Положення про Агентство з питань співробітництва енергетичних регуляторів (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2018:328:TOC>).

24 грудня 2018 р. набув чинності Регламент про управління Енергетичним Союзом та протидії кліматичним змінам (Regulation (EU) 2018/1999). Головна мета - забезпечити безпеку, життєздатність і доступність енергопостачання для всіх країн-членів Євросоюзу, що передбачає розробку інтегрованих національних енергетичних та кліматичних планів на період 2021-2030 років. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.328.01.0001.01_ENG&toc=OJ:L:2018:328:TOC)

¹⁵⁴ <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/146849>

¹⁵⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65377

Методологія

ДОДАТОК 1

Перелік статей Угоди про Асоціацію та директив, щодо яких здійснюється моніторинг

Група **«Електроенергетика та ядерна безпека»** проводить моніторинг та оцінку тем «електроенергія», «атомна енергетика», «вугілля» та «подолання наслідків Чорнобильської катастрофи». Це, зокрема, наступні Директиви:

- Ст.269, Глава 11, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС (в частині ринку)
- Ст.270, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст. 273, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст. 274, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст.305, Глава 14, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС, Директива 2005/89/ЄС
- Ст.338, Глава 1, Розділ V
Договори про співпрацю з МФО
- Ст.339, Глава 1, Розділ V, Вугільний ринок
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері, Директива Ради 2014/87, Директива Ради 2013/59/Євратом, Директива Ради 2006/117/Євратом
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері

Група **«Газ»** проводить моніторинг та оцінку тем «газ», зокрема, імплементацію наступних Директив:

- Статті 338, 341, Директива 2009/73/ЄС (в частині ринку)
- Статті 338, 341, Регламент (ЄС) № 715/2009
- Статті 338, 341, Директива 2004/67/ЄС + Додаток XXVI (дія "Механізму раннього попередження"), статті 275 (несанкціонований відбір), 276 (збої у постачанні), 309 та 314 (вирішення спорів) Угоди про асоціацію
- Глава 11 "Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями" - зокрема статті 269 (ціни на внутрішньому ринку), 270 (заборона подвійного ціноутворення), 271 (режими імпорту-експорту), 272 (режим транзиту) і 273-274 (транспортування, доступ до інфраструктури)
- Додаток XXVII до Глави "Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику" - Директива 94/22/ЄС + статті 279-280 (доступ та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів, а також ліцензування)

Група **«Енергоефективність та соціальні питання»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Директива 2010/30/ЄС
- Директива 2010/31/ЄС
- Директива 2012/27/ЄС
- Директива 2009/72/ЄС (в частині соціальних питань)
- Директива 2009/73/ЄС (в частині соціальних питань)
- Статті 338, 341 Угоди про асоціацію

Група **«Довкілля та відновлювальні джерела енергії»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Стаття 363, Директива 2011/92/ЄС)
- Стаття 363, Директива 2001/42/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/4/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/35/ЄС
- Директиви 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС
- Стаття 363, Директива 2008/50/ЄС
- Стаття 363, Директива 1999/32/ЄС

Методологія

Стаття 363, Директива 2009/147/ЄС
Стаття 363, Директива 2010/75/ЄС
Стаття 338, Директива 2009/28/ЄС

Група «**Нафта**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Директива 2009/119/ЄС
Директива 94/22/ЄС
Директива 98/70/ЄС

Стаття 274 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 275 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 276 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 279 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 280 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 337 Угоди про асоціацію
Стаття 338 Угоди про асоціацію
Стаття 339 Угоди про асоціацію
Стаття 363, Директива 94/63/ЄС

Група «**Бізнес клімат**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Стаття 27, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 28, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 29, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 88, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 93, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 97-102, Глава 6 Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 104, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 105, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 107, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 144-147, Глава 7, Розділ IV Угоди про асоціацію
Глава 8, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директива 2014/25/ЄС
Стаття 255, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 256, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 258, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 263, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 267, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 277, Глава 11, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директиви 2009/72/ЄС і 2009/73/ЄС (в частинах про Регуляторний орган)
Статті 355-359, Глава 5, Розділ V Угоди про асоціацію та Директива 2008/92/ЄС
Стаття 379, Глава 10, Розділ V Угоди про асоціацію

ДОДАТОК 2

Глосарій (стислий опис) актів законодавства ЄС, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «Газ»

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Директива спрямована на запровадження спільних правил для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона стосується природного газу, скрапленого природного газу (СПГ), біогазу та газу з біомаси. Правила функціонування сектора спрямовані на розвиток конкурентного, безпечного й екологічно стійкого ринку. Обов'язковою є вимога щодо відокремлення операторів системи транспортування (TSO) від функцій з його постачання в рамках вертикально-інтегрованих підприємств. Країни-члени ЄС повинні забезпечити, щоб усі споживачі мали право вибрати постачальника газу і могли його легко змінити протягом щонайдовше 3-х тижнів. Водночас, країни-члени ЄС можуть накладати на постачальників, що продають газ домогосподарствам (населенню), зобов'язання у питаннях безпеки і надійності постачань, регулярності та якості послуг, цін, охорони навколишнього середовища та енергоефективності.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005

Регламент встановлює єдині механізми правил доступу до газотранспортних систем, LNG-терміналів та сховищ, беручи до уваги спеціальні характеристики національних і регіональних ринків. Документ прописує процедуру сертифікації оператора системи транспортування, а також розробки, узгодження, імплементації мережевих кодексів (за участі Європейської мережі операторів транспортування газу ENTSOG). Ключова мета – забезпечити для всіх учасників ринку газу вільний та недискримінаційний доступ до відповідних об'єктів інфраструктури та їх потужностей.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу

Директива вимагає провадити загальну, прозору і недискримінаційну політику із безпеки постачання, сумісну з вимогами конкурентного ринку, а також визначити ролі та обов'язки учасників ринку (у тому числі в надзвичайних ситуаціях). Уряд має визначити мінімальні стандарти безпеки постачання газу, яких повинні дотримуватися гравці ринку, підготувати і оновлювати план надзвичайних заходів, визначити категорію "вразливих споживачів" та забезпечити їм належний рівень захисту, налагодити взаємодію з Єврокомісією та іншими зацікавленими сторонами.

Група «Електроенергетика та ядерна безпека»

Директива Ради 2014/87/Євратом, яка вносить зміни до Директив 2009/71/ Євратом, що встановлює основи з ядерної безпеки ядерних установок.

(Далі опис завдань Директив 2009/71 вже зі змінами внесеними Директивою 2014/87/)

Завданням Директиви є встановлення основ Співтовариства по підтримці і подальшому зміцненню ядерної безпеки та її регулювання, а також прийняття необхідних заходів для того, щоб держави-члени ЄС затвердили відповідні національні положення з метою забезпечення підвищеного рівня безпеки населення і працівників від небезпечного впливу іонізуючих випромінювань, джерелом яких є ядерні установки. Директива застосовується до будь-якої ядерної установки для мирних цілей, що підлягає ліцензуванню.

Директива Ради 2013/59/Євратом щодо основних норми безпеки для захисту від небезпеки, яка виникає від іонізуючої радіації.

Глосарій

Директива запроваджує єдині основні норми безпеки для захисту здоров'я осіб, які піддаються впливу професійного опромінення, опромінення у медичних цілях, а також опромінення населення, і направлена проти небезпек, пов'язаних з іонізуючим випромінюванням. Директива стосується будь-якої ситуації планового, існуючого або надзвичайного опромінення, що пов'язане з ризиком впливу іонізуючої радіації. Зокрема, Директива стосується виробництва, виготовлення, переробки, обробки, утилізації, використання, накопичування, зберігання, перевезення, імпорту, та експорту із Співтовариства радіоактивних матеріалів; виробництва та експлуатації електроустаткування, яке випромінює іонізуючу радіацію; людської діяльності, що передбачає наявність природних джерел радіації, які призводять до значного підвищення опромінення працівників або населення; впливу внутрішнього опромінення на працівників або населення, зовнішнього випромінювання від будівельних матеріалів, а також випадків довгострокового опромінювання, спричинене наслідками надзвичайних ситуацій або людської діяльності; готовності та планування заходів по реагуванню і керуванню ситуаціями надзвичайного опромінення з метою захисту здоров'я населення або працівників.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Директива запроваджує єдині правила для генерації, передачі, розподілу та постачання електроенергії. Вона також встановлює зобов'язання щодо універсального обслуговування і прав споживачів, а також уточнює вимоги щодо конкуренції. Відкритий внутрішній ринок дозволяє усім громадянам вільно обирати своїх постачальників, а усім постачальникам вільно здійснювати постачання своїм клієнтам (свобода переміщення товарів, свобода заснування та свобода надання послуг). У той же час Директива містить більш посилені вимоги щодо відокремлення операторів системи передачі (TSO) в рамках вертикально-інтегрованих підприємств; додано положення щодо захисту прав споживачів; посилено та деталізовано функції та повноваження органів регулювання.

Регламент 714/2009/ЄС про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003

Регламент спрямований на встановлення правил для транскордонних обмінів електроенергією з метою підвищення конкуренції та гармонізації на внутрішньому ринку електроенергії. У порівнянні з попереднім Регламентом 1228/2003, Регламент містить додаткові положення щодо сертифікації оператора системи передачі (TSO), запровадження мережевих кодексів, оприлюднення інформації системним оператором. Він також визначає, що Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії (ENTSO) відповідає за управління системою передачі електроенергії для забезпечення можливості торгівлі і постачання електроенергії через кордони в межах ЄС.

Директива 2005/89/ЄС щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру

Директива встановлює заходи, які покликані забезпечити безпеку постачання електроенергії, що гарантуватиме належне функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватний рівень взаємозв'язку (interconnection) між країнами-членами, достатній рівень потужності генерації та баланс між постачанням та споживанням. Країни-члени ЄС повинні визначити загальні, прозорі, недискримінаційні політики з безпеки постачання електроенергії, що відповідають вимогам конкурентного ринку електроенергії. Вони повинні визначити та опублікувати ролі та відповідальності відповідальних органів влади та різних учасників ринку. Вживаючи ці заходи, країни-члени повинні гарантувати безперервність постачання електроенергії, вивчати можливості для транскордонної співпраці в частині безпеки постачання, знизити довгострокові ефекти від зростаючого попиту, забезпечувати диверсифікацію в генерації електроенергії, просувати енергоефективність та використання нових технологій, забезпечити постійне оновлення мереж.

Глосарій

Директива № 96/29/Євратом щодо основ стандартів безпеки для захисту здоров'я робітників та громадян в цілому від загрози, що виникає від іонізуючого випромінювання

Завданням Директиви є встановити єдині базові стандарти безпеки, щоб захистити здоров'я працівників та громадян в цілому від загрози іонізуючого випромінювання. Директива має застосовуватись у всіх випадках, які передбачають ризик від такого випромінювання, що виходить від штучного джерела, або від природного джерела у випадках, коли природні радіонукліди оцінюються з точки зору їх радіоактивності, поділу тощо. Директива також застосовується у роботі, яка пов'язана з наявністю природних джерел випромінювання і призводить до суттєвого зростання опромінення робітників або окремих громадян.

Директива 2006/117/Євратом щодо нагляду і контролю за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива

Директива дозволяє перевозити використане паливо між країнами ЄС для переробки, вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива між кордонами, якщо це паливо відправляється з, через територію або до однієї з країн ЄС. Директива також передбачає, що поставки радіоактивних речовин мають бути повернуті в країну їх походження.

Директива 2003/122/Євратом щодо стандартів безпеки для захисту від радіації

Директива запроваджує більш жорсткі правила у роботі з «закритими радіоактивними джерелами», а також гармонізує підхід до цього питання на загальноєвропейському рівні. «Закритими радіоактивними джерелами» є невеликі обсяги радіоактивних матеріалів, які є постійно запечатані в капсулі, або зв'язані з нерадіоактивними матеріалами тощо (можуть використовуватись у медицині, наукових дослідженнях). Директива визначає правила для тих, хто зберігає такі матеріали, а також вимагає від країн-членів перелік конкретних кроків для поводження з ними.

Група «Енергоефективність та соціальні питання»

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Директива регламентує маркування електричних продуктів та надання споживачам інформації щодо споживання ними енергії. Вона застосовується до продуктів, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших ресурсів під час використання. При розміщенні на ринку продуктів, постачальники забезпечують, щоб вони мали етикетку, що містить інформацію про його споживання електричної енергії або інших видів енергії. Постачальники повинні також надавати технічну документацію, включаючи: загальний опис продукту, результати проектних розрахунків, протоколи випробувань, довідку, що дозволяє ідентифікувати аналогічні моделі. Технічна документація повинна бути доступна протягом п'яти років. Постачальники повинні надавати дистриб'юторам позначки та інформацію про продукти безкоштовно, а останні повинні розміщувати етикетки таким чином, що їх було чітко видно.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Директива спрямована на підвищення енергетичної ефективності будівель в ЄС з урахуванням різних кліматичних і місцевих умов. Вона встановлює мінімальні вимоги, загальну методологію й охоплює енергію, що використовується для опалення, гарячого водопостачання, охолодження, вентиляції та освітлення. Національні органи влади повинні встановити обґрунтовані мінімальні вимоги до енергетичної ефективності, які повинні переглядатися щонайдовше кожні 5 років. Вони також ведуть систему сертифікації ефективності використання енергії. Сертифікати надають інформацію для потенційних покупців або орендарів щодо споживання енергії приміщеннями, а також рекомендації щодо його раціонального зменшення.

Глосарій

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність, яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/EU і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Директива встановлює набір обов'язкових заходів, що мають допомогти ЄС досягти цільового рівня енергоефективності у 20% до 2020 року. Серед таких заходів:

- щорічна економія енергії у 1,5% за рахунок реалізації операторами розподільчих мереж, постачальниками заходів з підвищення енергоефективності;
- підвищення ефективності систем опалення, установка вікон з подвійним склінням або ізоляція дахів;
- придбання бюджетними органами енергоефективних будівель, продуктів і послуг;
- щорічне здійснення бюджетними органами енергомодернізації щонайменше 3% площі будівель, якими вони володіють або які займають;
- розширення прав і можливостей споживачів у сфері енергоменеджменту, що включає в себе легкий і безоплатний доступ до даних про фактичне споживання за рахунок індивідуального обліку;
- національні стимули для малих і середніх підприємств пройти енергоаудит, обов'язковий для великих компаній;
- моніторинг рівня ефективності нових потужностей з виробництва енергії.

Група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії»

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація)

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – оцінка впливу на довкілля. Основне завдання – забезпечити, щоб проекти, які можуть мати значні наслідки для довкілля (внаслідок, зокрема, їх природи, розміру чи місця розміщення), були об'єктом згоди на розробку (дозволу) та об'єктом оцінки їх наслідків для довкілля. Директива містить два переліки проектів, які є об'єктами оцінки впливу на довкілля (від атомних електростанцій, газопроводів тощо до великих свиноферм). Важливим елементом є жорсткі вимоги щодо гласності, у тому числі щодо участі громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – стратегічна екологічна оцінка. Для певних державних планів та програм під час їх підготовки повинна проводитись оцінка впливу їх реалізації на довкілля. Така оцінка включає розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку (з детальною інформацією щодо можливого значного впливу на довкілля та доцільних альтернативних варіантів), а також проведення консультацій з зацікавленими державними органами та громадськістю. У випадку ймовірного транскордонного впливу, повинна проводитись транскордонна оцінка та консультації.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС

Директива забезпечує імплементацію тих положень Організації Об'єднаних Націй, що стосуються доступу громадськості до екологічної інформації. Громадянам має бути гарантовано доступ до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади, – як на вимогу, так і через активне її поширення. Інформація на запит повинна надаватись принаймні через місяць від дня звернення. В наданні інформації можна відмовити, якщо запит є нераціональним, надто загальним, стосується ще не завершеного документу, або стосується внутрішньої комунікації.

Глосарій

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №№85/337/ЄЄС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя

Директива забезпечує імплементацію тих положень Організаційної конвенції, що стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя. Директива передбачає вимоги щодо встановлення механізму інформування громадськості, проведення консультацій з громадськістю та врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень. Держава повинна забезпечити надання громадськості ефективних можливостей на ранньому етапі брати участь у підготовці, внесенні змін чи перегляді планів або програм, які необхідно розробити відповідно до положень, наведених у Додатку I до Директиви.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи

Мета Директиви – встановити стандарти якості атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря. Для цього визначається верхня та нижня межі оцінки, цільових та граничних значень, а також мети щодо зменшення впливу твердих часток, визначаються та класифікуються зони та агломерації, встановлюється система інформування громадськості та система оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів. Для зон та агломерацій, де існує ризик перевищення допустимих меж забруднення встановлюються короткострокові плани дій.

Директива 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

Метою директиви є зменшення викидів діоксиду сірки, які утворюються при спалюванні окремих типів рідкого палива і, таким чином, зменшення шкідливого впливу на людину і навколишнє середовище. Директива встановлює максимальний вміст сірки у важкому мазуті, газойлі та судновому паливі. Вона також визначає методи, які повинні застосовуватися для відбору проб і аналізу вмісту сірки в паливі для того, щоб перевірити дотримання вимог.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2)

Загальною метою Директиви є збереження популяції усіх видів диких птахів, які природно проживають на європейській території держав-членів ЄС. Механізм захисту диких птахів передбачає охорону середовищ існування (оселищ); захист та використання птахів; попередження шкоди від інвазійних видів; дослідження та звітування. Відповідно до статті 4.2, необхідно створити спеціальні природоохоронні території (СПТ) на підставі орнітологічних критеріїв. Також потрібно вживати заходів для захисту мігруючих видів птахів, що постійно трапляються на території держави, особливо на водно-болотних угіддях.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)

Для контролю промислових викидів, ЄС розробив загальну систему, що базується на наданні інтегрованого дозволу. Директива вимагає використовувати систему інтегрованого дозволу для видів діяльності, зазначених у Додатку I до неї. Усі установки, що регулюються Директивою, повинні запобігати чи зменшувати забруднення шляхом використання найкращих доступних технологій, ефективного використання енергії, запобігання утворенню та управління відходами. Прозорість процедури видачі інтегрованого дозволу забезпечується участю у ній громадськості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

Глосарій

Директива передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн-членів ЄС та країн, які є сторонами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі. Директивою, зокрема, встановлюються правила щодо спільних проектів між державами-членами ЄС та третіми країнами у галузі "зеленої" енергетики та правила доступу до мереж електропостачання для виробництва енергії з ВДЕ.

Група «Нафта»

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/чи нафтопродуктів

Директива встановлює правила, спрямовані на забезпечення високого рівня безпеки поставок нафти в Співтоваристві через надійні і прозорі механізми, засновані на солідарності між державами-членами ЄС. Передбачається прийняття законів, підзаконних актів та адміністративних положень для забезпечення збереження на постійних засадах загального рівня резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів, що був би еквівалентним або 90 дням середньодобового значення імпорту, або 61 дням середнього внутрішнього добового споживання.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива

ЄС ввів правила, що забороняють бензин зі свинцем і обмежують кількість сірки в дизельному паливі з метою поліпшення якості повітря і скорочення викидів парникових газів. Ця Директива встановлює технічні вимоги, які повинні застосовуватися на бензин, дизельне паливо і біопаливо що використовується в автомобільному транспорті, а також газових масел, які використовуються для недорожньої мобільної техніки. Окрім заборони продажу етилованого бензину, держави-члени ЄС повинні провести оцінку національного споживання палива, прийняти законодавство та визначити уповноважений орган (органи) для встановлення системи моніторингу за якістю палива.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що виникають зі сховищ нафти та при її транспортуванні з терміналів до сервісних станцій зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003¹⁵⁶

Директива передбачає взяття на облік усіх нафтобаз, призначених для зберігання, наливання та зливання нафтопродуктів, встановлення на них технічних засобів для зменшення викидів ЛОС із резервуарів із нафтопродуктами, приведення у відповідність до установлених вимог усіх стаціонарних резервуарів, залізничних, морських, автомобільних цистерн, а також пристроїв для наливання та зливання нафтопродуктів.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;

---

¹⁵⁶ Офіційний переклад містить значну кількість помилок, що виникли внаслідок неточного перекладу. У цьому глосарії назва Директиви подається відповідно до офіційного перекладу.

Глосарій

- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Бізнес клімат»

Директива 2014/25/ЄС щодо закупівель юридичними особами, які працюють у секторі енергетики та така, що скасовує Директиву 2004/17/ЄС від 18 квітня 2016 року

Спрямована на забезпечення відкритості ринку, а також справедливого здійснення закупівель, зокрема у секторі енергетики: добування (виробництва), транспортування та розподілу газу, тепла, електроенергії.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок електроенергії, згідно якого електроенергія є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ до наявної інфраструктури, створює виробникам електроенергії сприятливі умови для інвестування у нові види енергії (вітер, сонце та ін.)

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок газу, згідно якого газ є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ підприємствам до розподільчих мереж, газових сховищ та магістральних мереж газопроводів.

Директива 2008/92/ЄС стосовно процедури Співтовариства для вдосконалення цін на газ та електроенергію для кінцевих промислових споживачів

Згідно неї мають бути впроваджені відкриті загальнодоступні механізми інформування про ціни на енергоресурси для споживачів. Також має бути спеціально розроблена методика та впроваджений механізм збору відповідної інформації про ціни на газ та електроенергію.